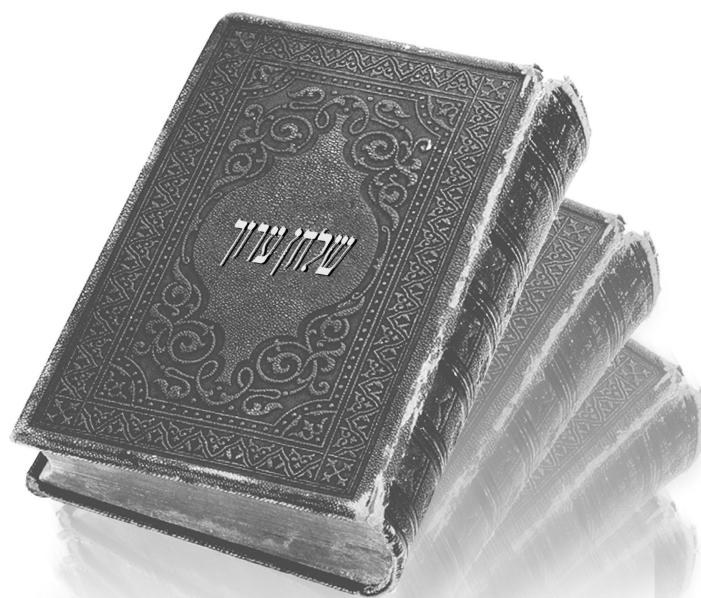

קנין הלכה

2

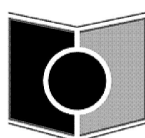
מראי מקומות

מס' 32

חודש טבת תשע"ו

יו"ד הלכות בשר בחלב

סימן צד [מלבד סעיף ה]

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

קנין הלכה

לתשומת לבכם: במראי מקומות אלו הושקע עמל רב. אין להעתיק, לצלם וכד' ללא קבלת אישור בכתב מ"דרשו"

קנין הלכה

מראי מקומות

ציונים לדברי הפמ"ג
שנכללים בחומר הנלמד בחודש מבת תשע"ו
יו"ד סימן צד [מלבד סעיף ה]

סימן צד

סעיף א

מ"ז ס"ק א מד"ה כתב או"ה עד ומפני שיש כאן קצת עיון וכו', וד"ה ראיתי עד סוף הס"ק. שפ"ד ס"ק א.

סעיף ב

שפ"ד ס"ק ה עד ואף דאיסורין.

שפ"ד ס"ק ו.

סעיף ג

מ"ז ס"ק ג, ס"ק ד.

שפ"ד ס"ק מ, ס"ק י מהתחלה עד "ואם כן מותר החלב שניה בהנאה", ס"ק יא.

סעיף ד

שפ"ד ס"ק יג.

סעיף ו

שפ"ד ס"ק כג.

סעיף ז

מ"ז ס"ק יד.

סעיף ח

שפ"ד ס"ק לג.

קנין הלכה

מראי מקומות

סימן צד

סעיף א

מקור הדין של השו"ע הוא בסמ"ק והובא בטור.

בסעיף זה ישנם שני נידונים:

א. פיעפוע בשבישול במקצת הכלי

נידון זה הובא לעיל [סי' צב סעי' ה], ומקורו בגמ' זבחים [דף צו:]. והובאו ג' שיטות בראשונים איך קיי"ל להלכה, (א) הבישול מפעפע בכל הכלי, (ב) הבישול אינו מפעפע בכל הכלי, (ג) נשאר ספק. דעת הסמ"ק היא דהוי ספק, ולכן טיפת חלב שנפלה ע"ג דופן הקדירה מבחוץ שלא כנגד הרומב, חיישינן דמפעפעת ואוסרת עד קרוב לשישים כנגדה. דין זה שבישול מפעפע הוא גם בכלי חרס ועץ ולא דוקא בכלי מתכת.

ב. חם מקצתו חם כולו

דין זה הוא רק בכלי מתכת, ומקורו בגמ' פסחים [דף עד.]. שאין צולין את הפסח בשיפור של מתכת משום דחם מקצתו חם כולו, ועלול בשר הפסח המקיף את השיפור להיות נצלה ממנו, ואנן בעינן שייצלה הפסח מהאש ולא מדבר אחר. ונחלקו הסמ"ק ורבינו פרץ בתחב כף חולבת של מתכת לתוך תבשיל בשר, אם די לשער במה שנכנס בתבשיל, או דבעינן לשער בכל הכלי משום דחם מקצתו חם כולו, ולהלכה נקטו השו"ע והרמ"א כהסמ"ק. ולכאורה יש סתירה בשיטת הסמ"ק, דאם מחמירים שבישול במקצת כלי מפעפע בכל הכלי, א"כ למה כשתחב מקצת הכף אין פליטה מכל הכף.

ונחלקו הפוסקים בביאור דעת הסמ"ק, דאמאי לא בעינן לשער בכל הכף מדין חם מקצתו חם כולו.

א. המג"א [או"ח סי' תנא ס"ק כד] כתב דיש לחלק בין מה שנבלע עכשיו בקדירה או בכף, שהוא מפעפע לכל הקדירה ולכל הכף [אף שנתחבה רק מקצת הכף], לבין לפלוט מה שכבר בלוע בקדירה או בכף, דמה שכבר בלוע בכלי הוא דבוק בו היטב, וא"א לפלוט אותו אלא כשהחלק הזה עצמו נתחב בתבשיל ולא אם נתחב חלק אחר של הכף, אך לגבי אוכל הנבלע עכשיו כיון שעדיין אינו מדובק בכלי הרי הוא מתפשט בכולו.¹

דברי המג"א אם תחבו כף חדשה לתבשיל בשר, נבלע בשר בכל הכף, ואם אח"כ יתחבו את הקתא של הכף בקדירה חלבית, יפלט משם בשר הבלוע בקתא, ויצטרכו לשער שישים כנגד הכף הנכנס בתבשיל.

ב. דעת הש"ך [סי' קכא ס"ק יז] בשם מהר"ם מ"ץ היא דאין חילוק בין מה שנבלע עכשיו לבין מה שכבר בלוע, ובכל

ביאורים והערות

1. שיטת המג"א מתאימה לשיטת הרשב"א בתורת הבית [בית ד' שער ד' תוה"ק דף לד:], שכתב דבכלי מתכת שנשתמש איסור במקצתו נאסר כולו, דחם מקצתו חם כולו, אבל לענין הגעלת הכלי אין די בהגעלת מקצתו דאין הגעלת מקצת פולטת את הבלוע בכל הכלי. ושיטת הרא"ה בבדק הבית [שם דף לז:] דכשם שבבישול במקצת נאסר כל הכלי [בכלי מתכת] כן בהגעלת מקצת הכלי נכשר כל הכלי. [אמנם משמע ברא"ה שאם נשתמש איסור בכל הכלי לא מהניא הגעלת מקצת להכשירו]. ושיטת הטור [סי' קכא] והרמ"א [שם סעיף ו] כשיטת הרא"ה, ועיי"ש בש"ך. ושיטת הש"ך בנידון זה תובא להלן.

קנין הלכה

מראי מקומות

גווגי אין התפשטות של מה שנבלע בכף אל החלק שמחוץ לתבשיל, וכן אין פליטה של החלק שמחוץ לתבשיל אל תוך התבשיל.

ולפי הש"ך דין חם מקצתו חם כולו היינו שאם מקצת הכף תחוב בקדירה רותחת אמרינן דכל הכף חמה, ואם נגע איסור בקתא של הכף, נבלע בה.

והוסיף הש"ך, דאם המאכל נבלע בכלי ע"י האור ממש ולא ע"י בישול הקדירה, כגון שתחב שיפור מתכת בבשר נבילה הנצלה אצל האור, בזה יש פעפוע אל כל השיפור, וכן בדיני פליטה אם יש שיפור בלוע מאיסור ותחב את קצהו בבשר הנצלה אצל האור, בעינן שישים כנגד כל השיפור.

ונמצא דלפי הש"ך דין חם מקצתו חם כולו נאמר בתרתי:

(א) אם נגע איסור בקצה של הכף שמחוץ לרוטב הרי הוא נבלע בה.

(ב) בליעה שע"י האור מפעפעת בכולה, וכן פולטת האור מכל השיפור.

החלק של הכף שמשערין

כתב הכרתי ופילתי שיש ללמוד מלשון השו"ע שכתב "משערין בכל מה שנתחב ממנו בקדירה", שלא משערין רק כמה שנכנס בתבשיל אלא בכל מה שנכנס באויר הקדירה, והטעם משום שהכל הקדירה פולט את הבלוע בכף. וכתב החו"ד [ס"ק א'] להחמיר כדבריו.

והפמ"ג [מ"ז ס"ק א'] כתב ג"כ לשער בכל מה שנכנס בקדירה, ומעמו משום שהזיעה העולה מהתבשיל מפליטה את הבלוע בכף. והביא הפמ"ג את הפר"ח [ס"י קכא אות טו] הסובר, שכשם שזיעה נבלעת בכלי ואוסרת [כמבואר בס"י צב ס"ז], כן זיעה פולטת

ביאורים והערות

2. תוספת עיון

מדברי הפמ"ג [משבצות זהב ס"ק א'], ורע"א [על הרמ"א ס"י קכא ס"ו ועל המג"א ס"י תנא ס"ק כד], והחו"ד [סימן זה ס"ק ח], מבואר חילוק אחר בין הנידון של בישול במקצת כלי דנקט הסמ"ק שמפעפע בכל הכלי לבין הנידון של חם מקצתו חם כולו, דבישול במקצת כלי מפעפע בכל הכלי משום שכל הקדירה חמה, [ובזה גם נפלט הבלוע שבדפני הקדירה אל התבשיל שבמקצת הקדירה], וכתב הפמ"ג שמצא כן גם בש"ך [ס"י סט ס"ק סד] שאם יש קדירה בלועה מאיסור, ובישל היתר במקצתה, צריך שישים כנגד כל הקדירה. ואילו דיני חם מקצתו חם כולו הוא באופן שהחלק של הכף שמחוץ לתבשיל הוא עדיין צונן דבזה אמר הסמ"ק שאין נפלט הבלוע מהחלק הזה. אך הוסיף הפמ"ג שאם תשהה הכף בתבשיל ותתחמם כולה בחום שהיד סולדת בו, בזה אנו צריכים לשער בכל הכף.

בעיקר מה שנקטו הפמ"ג, רע"א והחו"ד שדין חם מקצתו חם כולו נאמר גם כשהחלק של הכף שמחוץ לרוטב הוא צונן, דעת הפנים מאירות [ח"א ס"י פג], הובא בפת"ש ס"ק ב' אינה כן, אלא אם אין כל הכלי חם שהיד סולדת בו לא אמרינן חם מקצתו חם כולו.

ובטעמם של הסוברים שגם בצונן אמרינן חם מקצתו חם כולו, כתב היד יהודה שהוא משום דכשם שטבע המתכת להוליך חום אל כולו, כך טבעה להבליע ולהפליט בכולה.

מה שכתבו הפמ"ג, רע"א והחו"ד שאם כל הכף חמה הרי היא פולטת את הבלוע בכולה, בספר איסור והיתר [כלל כח דין ג] לא משמע כן, עיין שם שחילק בין חתיכת איסור חם שנכנסה מקצתה ברוטב, דמשערין בכולה אף כמה שמחוץ לרוטב, ובין כף חולבת שהוכנסה לתבשיל של בשר שמשערין רק כמה שנתחב בקדירה, ומשמע דזה קאי גם על מקרה שהכף כולה חמה [דומיא דחתיכת איסור חם]. גם במג"א [ס"י תנא ס"ק כד] מבואר שאפילו לגבי בישול במקצת הכלי [שבזה כל הקדירה חמה] אין פליטה משאר הקדירה שאינה כנגד התבשיל, וגם הדגול מרכבה [על הש"ך ס"י סט ס"ד] כתב, שלא מצינו בשום מקום שאם כל הכף חמה שהיא פולטת מכולה, וכן החכמת אדם [כלל מו ס"ו] פסק כהמג"א הנ"ל.

קנין הלכה

מראי מקומות

את הבלוע בכף [זוה דלא כהחוו"ד (סי' צב ס"ק כו) שכתב שאין זיעה מפלגת את הבלוע בכלי]. אמנם הפת"ש [סוף ס"ק א] הביא משו"ת החת"ס [סו"ס פב] שכתב דלא משמע בדברי הכו"פ, וגם מלשון הרש"ל לא משמע בדבריו, וגם בעלי ההוראה נוהגים לשער רק כמה שנבלע בתבשיל. והבינת אדם [אות מוד, (סא)] גם כתב שמשערין רק כמה שנתחב ברומב, שכן מפורש בספר איסור והיתר.

כתבו הפוסקים, שאם הכף החולבת לא היתה בתוך חלב ממש רק בתוך תערובת חלב, אז גם מה שנבלע בכף הוא תערובת ודי בשישים כנגד החלק הבלוע בכף. ולמשל, אם בתערובת החלב היה רק רבע חלב, די בשישים כנגד רבע הכף. גם דין זה נובע מזה שלא נאמר דין חנ"ג בחלב או בבשר, רק באיסור.

ש"ד ס"ק ב

דברי הש"ך מתבארים להלן [סעיף ו], ונבאר בקצרה:
כף שנבלע בה איסור בשעה מסויימת, דרך משל בשעה שישית של היום, אם עבר מעל"ע מזמן בליעת האיסור, נפגם האיסור ושוב אינו אוסר. אך אם בישל בינתיים מים בקדירה ותחב בה את הכף ולא היה שישים במים נגד הכף נאסרו המים, ואמרינן חתיכה נעשית נבילה ונבלעו בכף, ולכן מעתה בעינן מעת לעת מבישול המים, ואף שכבר עברו מעל"ע מבליעת האיסור, מ"מ כיון שיצא האיסור למים מחשבין מחדש את המעל"ע, וכמבואר בש"ך להלן [ס"ק כב].
[ורק בכף של חלב או של בשר אין משערין מבישול המים, משום שהטעם שיצא למים הוא נ"ט בר נ"ט ואין המים נידונים כבלועים מחלב או בשר]³.

לגבי כף שנתחבה בכלי שני חם הדבר תלוי בדיני בליעה ופליטה של כלי שני, שיבואר בע"ה בס' קה.

ביאורים והערות

3. תוספת עיון

במקרה של כף של איסור ובתוך מעת לעת בישל מים והיו במים שישים, אין המים נאסרים מחמת פליטת האיסור כיון שיש כבר שישים, ולכן אין שום חשש אף אם הם חוזרים ונבלעים. אמנם דנו החוו"ד [ס"ק ג] ורע"א, למה לא יאסר הכלי הזה כאשר מוציא אותו מהמים, דבאותה שעה עדיין הוא חם והמים הבלועים בו נעשו נבילה, דאפשר שלא נפלט כל הטעם שבו, ונבלעו בו מים ונאסרו מהטעם שלא נפלט, [דבמים הבלועים בכף אין שישים נגד האיסור הבלוע בכף שלא נפלט]. וכתב החוו"ד שכף שהוציאוה ריקה מהקדירה נעשית מיד ככלי שני, וממילא אין פליטה ובליעה של טעם האיסור במים שנבלעו בכף. [ובהגהות אמרי ברוך לבעל הברוך טעם תמה על החוו"ד, דמה בכך שאין הכף נחשבת ככ"ר רק ככלי שני, מ"מ מעורב בה טעם איסור עם מים, ותערובת זו נעשית נבילה אף אם היא נחשבת צוננת].

בגליון רע"א [על הש"ך] כתב טעם אחר להא דאין חוששין לאיסורם של המים בשעת הוצאת הכף, דלעולם י"ל דאכן המים אסורים, אך אין צריך לשער מעת לעת מזמן בליעת המים, אלא די לשער מזמן בליעת האיסור, דכיון שהאיסור עצמו נפגם אחרי מעל"ע [שהרי מתייחסים כעת לאיסור שלא יצא כלל מהכף ולא נתחדש], ממילא גם המים אינם אסורים ואין בהם דין חנ"ג, דאין הנאסר אוסר יותר מאשר האוסר, וכיון שהאוסר נפגם גם הנאסר אינו אוסר [ועיי"ש עוד בדברי רע"א במה שהוסיף וכתב כעין דברי החוו"ד הנ"ל].

קנין הלכה

מראי מקומות

סעיף ב

מקור הדין של השו"ע הוא בדברי הסמ"ק המובאים בטור. ומעמו של הסמ"ק שמצריך ב' פעמים שישים, הוא משום דחיישינן שמא בתחיבה הראשונה של הכף יצאו נט חלקים מהחלב הבלוע בה ונשאר אחד משישים, וכשיצא החלב נכנס טעם בשר בשיעור נט חלקים ונעשה נבילה עם החלב שנשאר בכף, ובתחיבה השנייה יוצא הבשר הבלוע בכף אשר יש בו טעם חלב. נמצא שזה כאילו נפלו לתוך קדירת בשר זית אחד של חלב וזית נוסף של בשר, שנבלע בו טעם חלב. ומבואר דס"ל להסמ"ק ששני זיתים אלה מצטרפין ובעיני שישים כנגד שניהם⁴.

הרמ"א חולק על השו"ע, וכתב שדי בשישים אף שתחב את הכף ב' פעמים. ונאמרו כמה טעמים להסביר את שיטתו:
א. התה"ד מביא את שיטת הרמב"ן והראב"ן שכלוע אינו נעשה נבילה, ולכן עד כמה שיצא החלב מהכף ונבלע בה בשר, אין הבשר הזה אסור מדין בשר בחלב⁵. ואף שהשו"ע והרמ"א לקמן [ס' צח ס"ה] פוסקים דכלוע בכלי נעשה נבילה, כתב רע"א [בגליון החו"ד ס"ק ו'] שהתה"ד היקל בצירוף הטעם הנוסף שיובא להלן.
ב. טעם נוסף כתב התה"ד, דכל זמן שהכף החולבת בתוך התבשיל לא חל איסור על הבשר הבלוע בה, משום שהוא מקושר לבשר שבקדירה, וכיון שיש בקדירה שישים נגד החלב אין הבשר הבלוע בכף נאסר. ולאחר שהוציא את הכף מהתבשיל, אין אנו אומרים שעכשיו נותנים החלב והבשר הבלועים בה טעם זה בזה, משום שהכף הופכת להיות כלי שני מיד עם הוצאתה מהתבשיל.
[ואף שהט"ז לעיל (ס' צב ס"ק ל') האריך לומר שהמוציא כף עם תבשיל מקדירה רותחת דין הכף ככ"ר, עיי"ש שהקשה על דבריו מדברי התה"ד, ותירץ דיש לחלק בין כף מלאה בתבשיל שהיא כ"ר, לבין כף ריקה שדינה ככלי שני]⁶ 7.

ביאורים והערות

4. תוספת עיון

עיי' פמ"ג [שפ"ד ס"ק ד'] שהביא שהש"ך [בפירוש שלו הארוך על הטור] הקשה, למה מצרפין את החלב ואת הבשר להצריך שישים נגד שניהם, והרי איסורים מבטלין זה את זה ואין טעם החלב והבשר שוים, וא"כ יסייע החלב לבטל את הבשר וכן הבשר יבטל את החלב. ותירץ הפמ"ג, דכיון שבשר וחלב הוי איסור משם אחד לכן אין חלב מבטל את הבשר האסור וכן איפכא, דאזלינן בזה בתר שם האיסור אף שאין הטעמים שווים. וציין הפמ"ג לדברי התבואות שור [ס' לג'] שכתב כן.

ויש להעיר שהתב"ש רק סתם שאיסורים ששם אינם מבטלין זה את זה, אך לא כתב ששני האיסורים מצטרפים להצריך שישים נגד שניהם יחד.

5. בביתור שיטה זו הביא התה"ד את לשון השערי דורא, שכתב דהוי כמו טומאה בלועה שאינה מטמאה טהרה בלועה. והחזו"א [סוסי' לב] כתב דלכאורה לשון זו אינה מתאימה כאן, דאם נתנו טעם אחד בשני למה לא יאסרו, אלא כל זמן שהטעמים בלועים בכלי מתהדק כל אחד במקומו ואינם נותנים טעם זה בזה.

6. והחזו"א [ס' לב] כתב דלא מסתבר לחלק בין כף מלאה לכף ריקה, ולכן כתב שדברי התה"ד שהכף כלי שני אולי להך צד שכתבו תוס' [ע"ז דף לג']: שדין הכף שהוצאה עם התבשיל ככלי שני, אבל להך צד שדינה ככ"ר גם כף ריקה היא כ"ר, והחכמת אדם נקט שכף ריקה שהוצאה מתבשיל נהפך דינה להיות ככלי שני.

7. תוספת עיון

הרמ"א [ס' צח ס"ד] פסק [הובאו דבריו בש"ך סק"ו] דאיסור שנפל לקדירה ונתבטל בשישים וחזר ונפל לאותה קדירה, די בשישים לבטלו וא"צ קכ לבטלו, ומקורו בספר או"ה [כלל כד דין ב]. והנה גם כאן יש לשאול שניבעי קכ זיתים, דניחוש שבתחילה יצאו נט חלקים מהאיסור אל המאכל, ונכנסו לתוכו נ"ט חלקים של היתר ונעשו נבילה, ואח"כ יוצאים גם הם ואוסרים את התבשיל. ולענין זה לא שייכי שני הטעמים של התה"ד שהבאנו, שהרי הבלוע באוכל נעשה נבילה [ורק

קנין הלכה

מראי מקומות

עין ש"ך [ס"ק ד] דגם הטור והשו"ע שהחמירו כהסמ"ק, לא החמירו אלא אם תחב את הכף ב' פעמים, אך אם תחב ג' פעמים לא הצריכו ג' פעמים שישים נגד הכף, [וציין הש"ך שהסמ"ק עצמו לא כתב דוקא ב' פעמים, ומשמע שיצטרכו גם ג' פעמים שישים]. וכתב הש"ך הטעם, משום שהטור והשו"ע פוסקים דאין אומרים חנ"נ בשאר איסורים רק בבשר בחלב, וטעם החילוק הוא שבשר בחלב כל אחד בפ"ע הוא היתר ורק מכח חיבורם נאסרו, ולכן אין זה שייך אלא בתחיבה הראשונה [שאו יוצא נ"ט חלקי חלב מהכף אל הקדירה ונשאר בכף חלק אחד של חלב שהוא היתר גמור, וכאשר נכנסת לתוך הכף נט חלקי בשר נעשה הבלוע בכף נבילה], אך בתחיבה השנייה גם מה שנשאר בכף כבר נאסר מדין בשר בחלב, ומעתה כשנכנסו נט חלקי בשר נוספים מהתבשיל אל הכף, לא חל בהם דין בב"ח כיון שהחלב שהיה בכף כבר נאסר. והאחרונים תמחו בדברי הש"ך האלו כמה תמיהות: א. עין חו"ד [ס"ק ב] שתמה ע"ז מאד, דאטו כזית בשר שנתבשל עם חלב ונאסר, ועכשיו הוסיף עוד בשר ובישלם יחד באופן שהחלב נותן טעם גם בבשר השני, וכי לא יהא בבשר השני איסור בב"ח. [ועיין מש"כ בזה בתשובות חת"ס סי' פב].

ב. הגאון ר' מרדכי בנעט [הובא בשו"ת חת"ס שם] תמה דהא אחרי התחיבה הראשונה בלועה הכף מנט חלקי בשר שיש בהם חלק א' של חלב, וכאשר בתחיבה השנייה נכנס בשר נוסף אין כאן כלל נידון של הרכבת חלב שכבר נאסר עם בשר, דלא נשאר כאן חלב, אלא מעט מאד, והנידון הוא רק בתערובת של בשר האסור מדין בב"ח וגם בשר של היתר.

ג. והפר"ח [ס"ק ד] תמה דהא הב"י עצמו כתב [סו"ס קג] דאמנם נקטינן דאין חנ"נ אלא בבשר בחלב, אך גם בתולדות של בב"ח אמרינן חנ"נ, כגון אם יש קדירה שנתבשלו בה בשר בחלב ואח"כ בישלו בה מים, דנעשו המים נבילה מכח טעם בב"ח הבלוע בקדירה, וא"כ ה"נ נימא חנ"נ לאסור את כל הבשר הנבלע בתחיבה השנייה ומתערב עם חלק א' של בשר שנאסר מדין בב"ח.

בדברי השו"ע מבואר חילוק בין אם תחב את הכף בפעם השנייה קודם שנודע לו מהתחיבה הראשונה, לבין אם תחב אותה אחרי שנודע לו. ויש בנידון זה שני חידושים:

א. גוף הדין דקודם שנודע לו מתחיבת הכף עדיין לא בטל החלב שיצא מהכף אל התבשיל, מקורו ברא"ש [פ"ז חולין סי' לז] וכן הוא בסמ"ק [סי' ריג].

ב. הא דאם נודע לו בינתיים כבר בטל החלב ותו אינו מצטרף לאסור, גם בזה יש חידוש, דהא השו"ע והרמ"א נקטו [סימן צט] דאם איסור נפל להיתר ובטל בשישים, ואח"כ חזר ונפל מאותו איסור אל התערובת ואין שישים נגד שניהם,

ביאורים והערות

לגבי בלוע בכלי סברי הראב"ן והרמב"ן שלא נ"נ, וגם לא שייך לומר שהבלוע באוכל מקושר לשאר הקדירה ואינה נעשית נבילה, דזה נאמר רק בבלוע בכלי ולא בבלוע באוכל, כדמוכח בגמ' [דף קח:], ומבואר מזה דיש סברא נוספת.

וכתב הגר"א [סי' צח ס"ק ז], שהטעם להיתר בזה, הוא משום שמה שנבלע מההיתר שבקדירה בתוך האיסור ונעשה נבילה ויוצא שוב לקדירה, הוא מין במינו עם ההיתר, ומן התורה הוא בטל ברוב כיון שאינו נותן טעם, ורק רבנן גזרו מינו אטו אינו מינו והצריכו שישים גם בתערובת מין במינו, והכא לגבי איסור שנפל להיתר ב' פעמים הואיל והנפילה השנייה היא לעולם מין במינו, לכן לא גזרו ככה"ג מינו אטו אינו מינו, אלא אוקמוה אדינא דמב"מ בטל ברוב.

טעם זה של הגר"א מבאר גם את דינו של התה"ד המבואר ברמ"א [סעיף זה], שהתחב כף ב' פעמים די בפעם אחת שישים. מלשון הפמ"ג [מ"ז סוס"ק ב] משמע שטעם הא דמתירין [סי' צא ס"ב] בנפל איסור ב"פ לקדירה הוא משום שהחשש שמא נפלטו נט חלקים מהאיסור אל ההיתר ונכנסו כנגדם נט חלקי היתר ושוב נפלטו לגוף הוא חשש רחוק, ולא חיישינן ליה בדרבנן, והכא החשש הוא דרבנן שהרי הפליטה השנייה היא מין במינו ואין בזה איסור תורה, ולכן די בכך שמשערין ס' כנגד האיסור עצמו. גם טעם זה מועיל לבאר את ההיתר בכף חולבת שנתחבה ב"פ לתבשיל בשר.

קנין הלכה

מראי מקומות

אמרינן דהאיסור חוזר וניעור, וא"כ צ"ע מה בכך שנודע לו בינתיים ונתבטל החלב, מ"מ יהא חוזר וניעור. ועיין ש"ך [ס"ק ה] מש"כ בזה. וביאר דבריו בפמ"ג, דדין חוזר וניעור עיקרו משום שהאיסור ניכר עתה במעמו שהרי עכשיו אין שישים נגד האיסור, ואמנם חז"ל גזרו גם במין במינו שיהא חוזר וניעור אף שאין בזה נתינת טעם גזירה אטו אינו מינו, אך לגבי כף שנתחבה ב' פעמים לא שייך כלל להגיע למצב של אינו מינו, דכאן האיסור השני הוא לעולם מינו, לכן בזה לא גזרו ואין חוזר וניעור.⁸

[טעם זה מהני גם לנידון שברמ"א [סי' צח ס"ד] באיסור שנפל ב' פעמים לקדירה, דלא אמרינן בו חוזר וניעור מהטעם הנ"ל שלעולם הוא מינו].

ע"י פתחי תשובה [ס"ק ד] שכתב בשם החמודי דניאל שאם תחב כף חולבת בתבשיל בשר ויש ס' נגדו, ושוב תחבה בקדירה בשר אחרת ולא היה בה ס' נגד הכף, ואח"כ חזר ותחב את הכף בתבשיל הראשון, צריך לשער ב' פעמים שישים, ולא פירש את טעמו. ולכאורה יש לומר הטעם, משום דבציור זה לא שייך הטעם השני של התה"ד שהבלוע בכף לא נעשה נבילה משום שהכף נעשית כלי שני, והכא כשתחב את הכף בקדירה השנייה נעשה הבלוע בכף נבילה.⁹

תחב כף חולבת לתבשיל והוציאה עם תבשיל

ע"י פמ"ג [ש"ד ס"ק ו' בתשובת השאלה] שכתב דאם הוציא את הכף עם תבשיל, נעשה התבשיל שבכף נבילה, ואם החזירו לקדירה בעינן שישים נגדו, ואם עשה כן כמה פעמים בעינן שישים כנגד כל פעם שהחזיר התבשיל לקדירה. והטעם משום שבאופן זה שהוציא את הכף עם תבשיל נשארה הכף כלי ראשון, והתבשיל עצמו נעשה נבילה [ולא רק הבלוע בכף], ולכן לא קיים גם הצירוף של שימת הראב"ן והרמב"ן דבלוע בכלי אינו נעשה נבילה. וכן כתב החכמת אדם [כלל מו סח], והחוו"ד [חידושים ס"ק ו].

ביאורים והערות

8. תוספת עיון

הזמן של נודעה התערובת

ע"י ב"י [סוף סי' צט] שהביא את המרדכי [ב"ק סי' קיט-קכ] שכתב וז"ל: חתיכת איסור שנפלה בשישים דהיתר ולא הכיר בה עד שנפלה אחרת הרי זו אסורה, אם אין בהיתר כדי לבטל שתייהן, אבל אם הכיר בה וידע שיש בהיתר לבטלה וכו'. ולמד מזה הכנסת הגדולה [הגהת הטור אות ד] דלא סגי בזה שידע שנפל האיסור הראשון, אלא בעינן שידע שהיו בו שישים לבטלה, משא"כ אם היה מסופק אם היו שישים, בזה לא מיקרי נודע. [והכנה"ג כתב, דכיון שלשון מהר"ם הוא דהכל תלוי בידיעה, נראה דס"ל דדי בידיעה שנפל האיסור וא"צ לדעת שנתבטל].

ע"י ש"ך בפירוש הארוך [סוף הסי'] שהביא דהירושלמי [פ"ב ערלה] נסתפק אם בעינן שהבעלים ידעו שנפל האיסור להיתר, או דגם ידיעת חבירו מהניא לבטל האיסור. וכתב הש"ך, דנראה שלענין הנידון של תחיבת כף יש להקל בידיעת חבירו אף לדעת הש"ך, כיון שבלא"ה יש פוסקים הסוברים שדי בשישים כנגד הכף וא"צ קב.

9. תוספת עיון:

בדינו של הפ"ת בשם החמ"ד יש להוסיף, דגם הטעמים הנוספים שהובאו לעיל [בתוספת עיון] בשם הגר"א [סי' צח ובשם הפמ"ג] לא שייכים הכא, דכיון שתחב את הכף בקדירה אחרת יש מקום לגזור אטו אינו מינו, וגם אין זה דומה לציור שתחב את אותה הכף ב' פעמים דהא הכף בלועה גם מהקדירה השנייה, ולכן יש להצריך ב"פ שישים.

קנין הלכה

מראי מקומות

סעיף ג

גם סעיף זה מקורו בסמ"ק ובטור, וישנם כמה דינים הטעונים ביאור:

א. כתב השו"ע, שאף כאשר יש שישם, מ"מ הכף אסורה בין עם בשר ובין עם חלב, ועיין ש"ך [ס"ק ט] דה"ה שהכף אסורה גם עם שאר מאכלים, והטעם משום שהיא בלועה מבשר בחלב, ונעשית נבילה. 1110. ומה שציין הש"ך לסימון צח [סעיף ה] כתב הפמ"ג, שהכוונה למש"כ [ס"ק כא] דבמקום הפסד מרובה נקמין דאין בלוע בכלי נעשה נבילה אלא בכלי חרס, ולא בכלי עץ ומתכת שיש להם הגעלה.

בעיקר דינו של הסמ"ק דאף כשיש בתבשיל שישם מ"מ הכף עצמה אסורה, הקשה רבינו פרץ בהגהות הסמ"ק [הובא בב"י] דתהא הגעלה לכף בתוך התבשיל, [עיין רמ"א (סי' תנב ס"ה) דבריעבד מהניא הגעלה גם בשאר משקין]. ותירץ, דפעמים שאין בו הגעלה כגון שלא תחב כל הכף, א"נ אם התבשיל לא העלה רתיחה, [דבאופן שיד סולדת בתבשיל הרי הוא בולע ופולט ומבשל, אך אינו מגעיל את הכף עד שיעלה רתיחה].

ועיין חכמת אדם [כלל מו ס"ח] שכתב, דאפשר דמ"מ מצרפין ספק זה [שמא היתה כאן הגעלה כשירה] לספק נוסף, כגון שתחב את הכף החולבת לתבשיל בשרי שיש בו שישם קודם ערבית, ולמחר בבוקר תחבה שוב לתבשיל בשרי שאין בו שישם כנגד הכף, דמצטרף ספק נוסף שמא לינת לילה פוגמת. אמנם הפמ"ג [מ"ז ס"ק ג] נקט דלא פלוג רבנן ואין דנים זאת כלל כהגעלה, ולא מצרפין ספק נוסף להקל בזה, [כגון שבתחיבה השנייה נשפך התבשיל ואין יודעים אם היה בו שישם כנגד הכף].

בדברי הש"ך ס"ק ח

כתב הש"ך [ס"ק ח] שהכף נאסרת גם אם לא תחב אותה בתבשיל בשר, אלא אף אם היה התבשיל של שאר דברים, מ"מ אם

ביאורים והערות

1.10. עיין פמ"ג [שפ"ד ס"ק ט] שכתב, דרק כשהחלב הבלוע בכף הוא בן יומו ונכנס בו בשר ונעשתה הכף נבילה, בזה אסור ליתנה אף בשאר מאכלים, ואף אם יעבור מעת לעת באופן שהבלוע נותן טעם לפגם, מ"מ לכתחילה גזור על נטל"פ. אך אם בזמן בליעת הבשר בכף כבר עברו מעל"ע מבליעת החלב, אזי אף שהכף בלועה מחלב ומבשר מ"מ לא נעשתה נבילה כיון שהחלב כבר נפגם, ולכן באופן זה מותר מן הדין להשתמש בכף לשאר מאכלים שהרי אין כאן בשר בחלב, רק חלב לחוד ובשר לחוד, וכל אחד בפ"ע אינו אוסר את המאכל, ורק אסור ליתן את הכף הזו בבשר [משום החלב הבלוע בו, דגזור אינה בת יומו אטו ב"י], וכן אין ליתנה בחלב לחוד משום הבשר הנבלע בה, [ואין לחוש לתערובת החלב והבשר שיצאו לחוץ ויתערבו כיון שהחלב כבר פגום], וזה הציור של סעיף ב' דלהלן. [אמנם ממנהגא נהגו שלא להשתמש בכף זו אף לשאר מאכלים].

11. תוספת עיון:

עיין חוות דעת [ס"ק ו] שהקשה לפי מה שהבין הרמ"א [סעיף ב] בתרומת הדשן, דאם תחב הכף ב' פעמים לקדירה די בפעם אחת שישם, משום צירוף ב' סבורות, [דבזמן שהכף בתבשיל הכל מקושר ואין הבשר הנכנס בה נעשה נבילה, וכשהוציאה מהתבשיל נעשתה כלי שני, ועוד דשיטת הראב"ן והרמב"ן דבלוע אינו נעשה נבילה], א"כ גם הכא לא תיעשה הכף נבילה מחמת ב' הטעמים הנ"ל. ותירץ החו"ד, דאף שהבשר שבכף אינו נעשה נבילה משום שהוא מקושר לשאר הבשר שבקדירה, מ"מ החלב שבכף נעשה נבילה [דיש לחוש שמא לא יצא לחוץ ולא נתבטל בתבשיל], והיינו שאם נשאר רוב החלב בלוע בכף ויצא רק אחד משישים ונכנס במקומו בשר, הרי הבלוע בכף הוא חלב המבושל בכ"ר עם בשר, וכל החלב נאסר.

ורע"א [בהגהותיו על החו"ד] כתב, דלא היקל הרמ"א לסמוך על ב' הטעמים של התה"ד אלא בדרכנו, [דעוד כמה שבאנו לחוש שנבלע הבשר ונעשה נבילה הרי הוא מין במינו עם התבשיל שבקדירה, ומין במינו אינו אסור אלא מדרכנו], אך לענין חששות דאורייתא לא היקל הרמ"א, ונתינת הכף הזו בשאר מאכלים יש בה חשש איסור תורה כיון שהוא מין בשאינו מינו.

קנין הלכה

מראי מקומות

הקדירה היא בשרית בת יומה, נאסרת הכף לדעת הרמ"א [סי' צה]. דין זה של הש"ך קשור לנידון של ג"ט בר ג"ט דעיקרו מתבאר להלן [סי' צה], ולכן לא נאריך בו. הפוסקים [פמ"ג, רע"א, חו"ד] התקשו בדברי הש"ך, דהא הכא איירינן כשיש בתבשיל שישים כנגד הכף, ואם מיירי בתבשיל של שאר דברים גם להרמ"א [סי' צה] אין איסור, ורע"א הניח בצ"ע, והחו"ד כתב שדין זה מתבאר להלן [סעיף ה].

בדברי הש"ך ס"ק י

הב"ח והש"ך נחלקו בציור שתחבו את הכף החולבת בבשר ואח"כ תחבה שוב לבשר אחר, ותחיבה האחרונה היתה תוך מעת לעת לתחיבה הראשונה שהיתה בבשר, ואחר מעת לעת מהבליעה האחרונה שנבלע בה חלב, שדעת הב"ח שהיות וטעם החלב שבכף כבר נפגם, לכן אין הכף אוסרת את הבשר השני. והש"ך חולק דהא הבשר שנכנס לכף בתחיבה הראשונה נאסר מהחלב, [שהרי תחיבה ראשונה היתה בתוך מעל"ע מהשימוש האחרון של החלב], וכיון שהבשר הזה לא נפגם הרי הוא אוסר את הבשר השני שנתחבה הכף לתוכו.

להלכה: כתב הפמ"ג שיש להחמיר כהש"ך אף במקום הפסד מרובה וצורך גדול, וכן כתבו הפר"ח והחכמת אדם, והחו"ד פסק כתב"ח. ורע"א כתב, דלכאורה יש להתיר בהפסד מרובה, וסיים דצ"ע לדינא, וראה טעמיהם בתוספת עיון. 12.

ביאורים והערות

12. תוספת עיון

בביאור דעת הב"ח מצינו בפוסקים כמה דרכים:

א. הפמ"ג כתב שנידון מחלוקת הב"ח והש"ך תלוי בשני עניינים: א. האם כאשר חל איסור בשר בחלב, כל חלק מהם דהיינו הבשר לחוד והחלב לחוד נעשה נבילה בפני עצמו, ואף אם יפריד את הבשר מהחלב מ"מ כל אחד בפ"ע אסור, או דהאיסור הוא בדוקא כשהחלב והבשר מורכבים יחד, אך אם הופרדו זה מזה אין כל אחד מהם אסור בפ"ע. ובנקודה זו נחלקו הש"ך והט"ז [סי' קה], הש"ך [שם ס"ק יז] סובר דאף אם הופרדו הבשר והחלב זה מזה מ"מ כל אחד בפ"ע אסור, והט"ז [ס"ק יג] סובר דאם הופרדו זה מזה הותרו. ב. עוד כתב הפמ"ג, שהנידון הנ"ל של הב"ח והש"ך תלוי בהגדרת היתר של נטל"פ, דיש להסתפק אם היתר נטל"פ הוא משום שהואכל הבלוע בכלי יותר מכר שעות נסרח ונעשה כעפר, או דלא נעשה כעפר ורק אינו נותן טעם לשבח ולכן אינו אסור. וכתב הפמ"ג דלכאורה נחלקו בזה הפוסקים בהל' פסח בדיון נטל"פ באיסור חמץ, דיש שאסרו ויש שהתירו, ושורש המחלוקת היא, דהמתירים סוברים דהיתר נטל"פ הוא רק משום דהוי כאילו האיסור נסרח ונעשה כעפר ולכן אינו אסור בפסח, והאוסרים סוברים דנטל"פ לא נעשה כעפר ורק אינו נותן טעם לשבח ולכן אינו אסור.

ומעתה כתב הפמ"ג, דדעת הב"ח שכתב דאם עבר מעל"ע מזמן בליעת החלב אין הכף אוסרת, תתבאר אם יסבור כהט"ז [בסי' קה] שאם הופרדו הבשר והחלב זה מזה הותרו, וגם יסבור דנטל"פ נחשב כעפר, ולכן אם החלב שבכף נטל"פ הרי הוא כעפר, והרי זה כאילו נשאר בכף בלוע של בשר ללא חלב.

אמנם הפמ"ג עצמו מציין שהב"ח [סי' צב ס"ו] נקט כהש"ך [סימן קה] שאיסור בשר בחלב הוא אף אם נפרדו זה מזה, וזה סותר למה שדין לעיל לבאר בשיטת הב"ח.

ג. רע"א [גליון השו"ע] כתב שטעמו של הב"ח שאם החלב נפגם אין הכף אוסרת, הוא מטעם הדין הנאמר בדיני חנ"נ דאין הנאסר יכול לאסור במקום שהאוסר אינו יכול לאסור, וה"נ אין הבשר אוסר במקום שהחלב [הגורם לו את האיסור] אינו יכול לאסור, וכיון שהחלב נותן טעם לפגם ואינו יכול לאסור, לכן גם הבשר אינו אסור. וכתב רע"א, דאפשר שהש"ך סובר דסברא זו של אין הנאסר, נאמרת רק בדין חנ"נ בשאר איסורים ולא בבשר בחלב.

ד. החו"ד [סק"ו] כתב שטעמו של הב"ח הוא, שהבשר הבלוע בכף אינו נעשה נבילה משום שני טעמים של התה"ד שהובאו לעיל [סעיף ב], דכל זמן שהכף בתוך התבשיל אין הבשר שנכנס לתוכה נעשה נבילה משום שהוא מקושר לשאר הבשר שבקדירה, ואחר שהוציאו את הכף מהתבשיל נעשתה כלי שני, ועוד שיש שיטות שבלוע בכלי אינו נעשה נבילה, ולכן הבשר אינו אסור, וכל מה שבאנו לאסור את הכף

קנין הלכה

מראי מקומות

השו"ע כתב שאם אין שישים אסור הכל בהנאה ואפילו הקדירה. ומ"מ התיר ליתן פירות או צונן בקדירה כיון שאינו נהנה מגוף האיסור. ועיין ברמ"א [סי' קכא סעיף ה'] שכתב שההיתר להשתמש בצונן בקדירה שבלוע בה איסור הוא רק בדרך עראי ולא בקביעות, שמא יטעה וישתמש בחמין. [ובכלי חרס אסרו גם בדרך עראי כיון שאין לו תקנה בהגעלה]. והנה לשון הרמ"א שם היא שההיתר בדרך עראי הוא כשהאדם נמצא בדרך או בבית נכרי, ומשמע שבבית ישראל אין היתר להשתמש אף בדרך עראי, וכ"כ היר"ד [פ' הקצר אות כא], והחכמת אדם התיר אף בבית ישראל, כל שאינו משתמש בכלי הזה בקביעות.

עיין ש"ך [ס"ק יא] שהביא את מחלוקת הפוסקים בקדירה שנאסרה בהנאה, ואח"כ עבר מעת לעת ובישל בה מאכל, באופן שהבלוע בקדירה נטל"פ, דמ"מ האו"ז, והג"א, והיש"ש, הצריכו שישליך דמי הנאת השימוש בקדירה לנהר. ובספר או"ה ובתורת חמאת, והפר"ח והיר"ד יהודה הקלו בזה. שורש המחלוקת הוא בביאור בסוגיא דע"ז [דף לב] בחרס הדרייני, והיש"ש למד משם לאיסור, והיר"ד יהודה [ס"ק מז] האריך בסוגיא הנ"ל והתיר.

ועיין בפמ"ג [שפ"ד ס"ק יא] שהביא מספר מנחת יעקב שכתב טעם אחר להצריך השלכת הנאה לנהר, דהא לולי הבשר והחלב הבלועים היה נבלע חלק מהתבשיל שלו, ונמצא נהנה מהבב"ח האסורים בהנאה. וכתב הפמ"ג, דלפי"ז אם הקדירה כבר היתה בלועה משאר דברים קודם שבישל בה בשר בחלב, לא יצטרך להשליך הנאה. [גם צ"ע דלפי המנחת יעקב אין הנדון על הנאת השימוש בקדירה אלא על ההנאה שלא נבלע התבשיל, ולא משמע כן באו"ז ובהג"א]. ולדינא כתב הפמ"ג דאין לגעור במיקל.

עיין ט"ז [ס"ק ד] שהביא את דברי התו"ח והשערי דורא שמותר גם לחמם מים לצורך חפיפת הראש בקדירה זו שנאסרה בהנאה, דאין זה נהנה מהאיסור הבלוע בכלי, והרש"ל חלק ע"ז. הכרתי ופילתי כתב לאסור זאת משום שנמצא מבשל בשר בחלב. ולכאורה י"ל דהתו"ח סובר דאין בישול אחר בישול בבשר בחלב, אחר שכבר נתבשלו יחד [עיין לעיל סי' פז]. ובספר כדי השולחן [ביאורים עמ' רנא] דן לומר עוד, דלפי הפמ"ג שאין איסור בב"ח דאורייתא בתערובת של טעמים, ממילא י"ל דאין בזה איסור בישול.

סעיף ד

כאשר הכף החולבת אינה בת יומה אין היא אוסרת את הקדירה ואת התבשיל אף באופן שאין שישים נגר החלב הבלוע בכף, דנותן טעם לפגם שרי. והכף עצמה אסורה בין עם בשר ובין עם חלב, עם בשר אסורה משום שהיא בלועה מחלב וגורנין אינו בן יומו אטו בן יומו, ועם חלב אסורה משום שכאשר תחבה בבשר נבלע בה בשר. והא דהתבשיל והקדירה מותרים ולא אמרינן דנגזור אינו בן יומו אטו בן יומו, [והרי אם הכף היתה בת יומה היתה אוסרת את התבשיל ואת הקדירה], כתב הב"י בשם התוס' והרא"ש [ע"ז דף עו], דלא גזרו אטו בן יומו אלא בכלי שנבלע בו המאכל בעודו מושבח ואח"כ נפגם, אך אם מתחילה נבלע בפגמו לא גזרו כלל.

סעיף ה יילמד בס"ד ביחד עם סימן צה

ביאורים והערות

הוא מצד החלב שבלוע בכף, ולכן אם עבר מעת לעת מהחלב אין איסור. ורע"א [הגה"ה על החו"ד] השיג על דברי החו"ד האלו, דאין סומכין על ב' טעמי התה"ד הנ"ל אלא בדרכנן, בתערובת מב"מ, משא"כ הכא הוי תערובת מבשא"מ.

קנין הלכה

מראי מקומות

סעיף ו

מקור הדין של סעיף זה הוא בטור בשם ספר התרומה והסמ"ק.

עיקר החידוש בסעיף זה הוא שדבר מאכל הבלוע מבשר אין אומרים בו חנ"ג, ולכן אם נתבשל אוכל זה בקדירה חולבת א"צ שישים כנגדו, רק כנגד הבשר הבלוע באוכל, והטעם משום שהבשר הוא היתר ולא שייך לומר בו חנ"ג. וכן הציור המובא ברמ"א הוא ככגון קדירה שנבלע בה כזית חלב, ובתוך מעת לעת התבשלו בה מים ואח"כ בשר [וגם הבשר היה תוך מעת לעת], דדי בשישים זיתים בשר כנגד כזית החלב, ואין צריך לשער נגד המים, שהמים לא נעשו נבילה. 14.

כדי לבאר את דברי הפוסקים בסעיף זה ובפרט את דברי הש"ך [ס"ק כב], יש להקדים שלענין קדירה הבלועה מאיסור שנתבשלו בה מים [או שאר דברים] בתוך מעת לעת מוזמן בליעת האיסור, ואח"כ עבר מעת לעת מוזמן בליעת האיסור ועדיין לא עבר מעת לעת מבישול המים, ובישל בה עכשיו היתר, אם היתר זה נאסר, יש מקום לדון בכמה נידונים שונים:

(א) דין המים

יש לבאר אם בשעה שבישל המים בקדירה הבלועה מאיסור, אם הם נעשו נבילה.

דין זה תלוי במחלוקת הפוסקים אי אמרינן חנ"ג בשאר איסורין, דהשו"ע [סי' צב ס"ד] פסק [כהרא"ש, ראב"ן ורמב"ן שנקטו כרבינו אפרים] דלא אמרינן חנ"ג בשאר איסורין, והרמ"א [שם] פסק [כתוס', סמ"ג, סמ"ק ומרדכי] דאמרינן חנ"ג בכל איסורין, אך במקום הפסד מרובה היקל בלח בלח.

ומעתה לפי השו"ע וסיעתו לא אמרינן דין חנ"ג על המים, ולפי הרמ"א נאמר דין חנ"ג על המים, וממילא משערינן שיעור מעת לעת מבליעת המים, ואם בישל היתר בכלי זה בתוך מעל"ע לבליעת המים, נאסר ההיתר. 15.

ביאורים והערות

13. ועיין ש"ך [ס"ק כג] שנתקשה, דהניחא להסמ"ק דס"ל חנ"ג בכל איסורין, צריך כאן להשיענו שבבשר או בחלב לחוד לא אמרינן חנ"ג, אך להשו"ע דלא ס"ל חנ"ג בשאר איסורין מאי קמ"ל. ותיירן, דבא לאפוקי ציור שהבצל היה בלוע מחלב ואח"כ בישלו עם בשר, דבאופן זה נעשה הבשר נבילה ולא סגי בשישים נגד הבשר אלא בעינן שישים נגד כל הבצל.

14. תוספת עיון

השו"ע והרמ"א נחלקו [סי' צה ס"ג] בדין כלי חלב וכלי בשר בני יומם שהודחו בתוך כלי ראשון אם נאסרים הכלים. השו"ע התיר את הכלים מדין נ"ט בר נ"ט, דהטעם היוצא למים נקלש, והרמ"א אסר משום דהטעמים נפגשים במים ונאסרים קודם שנקלשים. ולכאורה צ"ע לדעת הרמ"א למה אין הטעם היוצא מהבצל נפגש עם הטעם היוצא מהכלי החלבי ויאסר הכל. וי"ל דכיון שיש שישים בתבשיל נגד הבשר, בכה"ג אין איסור, משום שטעם הבשר בטל בתבשיל, ואי משום טעם החלב שלא בטל בו שייבלע בבצל, כבר נקלש ביציאתו לתבשיל והוי נ"ט בר נ"ט ואינו יכול לאסור. [וכשאינן שישים בתבשיל נגד הבשר, כתב רעק"א (בגליון) דנאסר הכל, ואפילו לדעת השו"ע הסובר דבכלים שהודחו יחד אין איסור, הכא גבי בשר הבלוע בבצלים לא שייך היתר דנ"ט בר נ"ט, כיון שהטעם הראשון הוא באוכל].

15. והיינו דכיון דהמים עצמן נאסרו, אין אנו צריכים לדון על האיסור המעורב במים אם כבר נפגם משום שעברו עליו מעל"ע מזמן שנבלע, או שלא נפגם, משום שבשעה שיצא למים [תוך מעל"ע מבליעתו] נתחדשה הבליעה ומונין לו מעל"ע מחדש מזמן שהמים נבלעים בקדירה [כדעת הש"ך], דאף את"ל דמונין לאיסור משעת בליעתו הראשונה, מ"מ המים נאסרו מדין חנ"ג ומונין מעל"ע מהן.

ואם באנו לטעון דאכתי לא נמנה מעל"ע מבליעת המים, דלפי הפר"ח הסובר דאחר שעברו מעל"ע האיסור כבר נפגם [אף שיצא בינתיים

קנין הלכה

מראי מקומות

(ב) היתר נ"ט בר נ"ט באיסורין

את"ל דהמים לא נעשו נבילה, נמצא שאין לאסור מחמת המים אלא רק מחמת האיסור עצמו שיצא אל המים וחזר [דאם לא יצא האיסור מדופן הקדירה בודאי נפגם אחר מעל"ע מזמן שנבלע בה]. והנה איסור זה הוא בגדר נ"ט בר נ"ט, שהרי נבלע מתחילה בכלי ועכשיו יצא אל המים ונקלש. בנידון זה כתב הר"ן [דף קיא:]: דלא נאמר דין נ"ט בר נ"ט באיסורין, וכתב הש"ך [ס"ק כב] דזו גם דעת הטור, ולכן הביא את דינו של הסה"ת בקדירה של איסור שבישל בה מים, דכיון שיצא האיסור מדופן הקדירה אל המים ואח"כ חזר ונבלע בקדירה, עדיין באיסורו קאי, שאין היתר נ"ט בר נ"ט באיסורין, ובעינן לשער מעל"ע משעה זו שחזר ונבלע בקדירה [משום שכאשר יצא למים מונין לו מעל"ע מחדש וכדלקמן בסמוך].¹⁶

ומשמע בש"ך [ס"ק כב] שהבין בדעת הסמ"ק דסובר דיש היתר נ"ט בר נ"ט גם בשאר איסורין, אך למעשה הרי זה אסור משום דין חנ"ג, דהיתר שבלע מהאיסור שבקדירה נעשה נבילה. ועיין בפמ"ג שכתב [ס"ק כב] דאין זה איסור תורה רק דרבנן, כיון שחנ"ג בשאר איסורין אינו אלא מדרבנן, משא"כ להר"ן דס"ל דלא נאמר דין נ"ט בר נ"ט באיסור יש להסתפק אי הוי מהתורה או מדרבנן.

ג. עוד יש לדון, האם איסור שנבלע בדופן קדירה ואח"כ נתבשל בה מים, והאיסור יצא למים וחזר ונבלע בדופן הקדירה, אם משערין מעת לעת [שיעור פגימת האיסור] מהבליעה הראשונה, או משעה שחזר ונבלע עם המים. הש"ך [ס"ק כב] נקט בפשיטות דמונין משעה שחזר ונבלע, דס"ל דכאשר יצא האיסור אל המים נתחדש לגמרי והוי כאילו לא החל להיפגם בדופן הקדירה ומונין לו מעת לעת מחדש, והפמ"ג [ס"ק כב] הביא שהפרי חדש והפרי תואר חולקין בזה על הש"ך, וסוברים דמונין משעת הבליעה הראשונה.

אלו הן הנידונים שיש לדון בהם לגבי קדירה בלועה מאיסור שאח"כ נתבשלו בה מים [תוך מעת לעת לבליעת האיסור], ואח"כ נתבשל בו היתר [תוך מעל"ע לבליעת המים], שאם המים נעשו נבילה בודאי נאסר ההיתר האחרון, ואם לא נעשו נבילה אז הדבר תלוי בדין נ"ט בר נ"ט, שאם לא אמרינן נ"ט בר נ"ט באיסורין הרי זה נשאר באיסורו. ומעתה הדבר תלוי [בנידון הנ"ל] בדין איסור שיצא מדופן הקדירה וחזר, דאם מונין מעל"ע מהבליעה של המים, נאסר ההיתר. [ועדיין קיימת טענת הדג"מ והחוו"ד דאם אין בזה דין חנ"ג אין לאסור אלא לפי חשבון].

ולגבי קדירה שבלוע בה בשר או חלב ונתבשלו בה מים, הסכימו כל הפוסקים שאין בזה דין חנ"ג כיון שהבשר או החלב הם

ביאורים והערות

למים ואח"כ חזר ונבלע, א"כ נימא דאין הנאסר חמור מן האוסר, וכיון שהאוסר נפגם לא יאסרו גם המים, כתב ע"ז החוו"ד [ס"ק יא] דאיסור פגום הוי כמשהו, וכל שיש משהו איסור בתוך הנאסר בעינן שישים כנגד כל האיסור, וה"נ האיסור הפגום שיש עכשיו במים נחשב כמשהו ובעינן שישים כנגד כל המים. [וכעין סברא זו דאיסור פגום נחשב כמשהו ולא אמרינן דהוי כעפר, דן גם הפמ"ג (לעיל ש"ד ס"ק י), עיי"ש].

16. אמנם עיין בהגהות דגו"מ תניינא [על הש"ך ס"ק כב] שכתב דלמאן דלא ס"ל דין חנ"ג בשאר איסורין, נמצא שהאיסור מעורב במים המותרים, וכשייבלע מעתה בקדירה יבלעו מהמים עמו ולא יאסור מכאן ולהבא אלא לפי חשבון. דרך משל אם עובי דפני הקדירה הוא כזית ובישל בה בתחילה איסור, חיישינן שנבלע בקדירה כזית איסור, ואם עתה בישל בה כ' זיתים של מים ויצא כזית האיסור אל המים, נמצא שיש כאן כעת תערובת של כזית איסור עם כ' זיתים מים, וכשחזר ונבלע מהתערובת בדופן הקדירה אין כאן כזית איסור אלא אחד מעשרים ואחד של כזית, ואם יבשל היתר עכשיו יהא בו בדרך כלל שישים כנגד האיסור.

והנה הפמ"ג [שפ"ד ס"ק כב ד"ה שוב ראיתין] כתב בשם הפרישה דאין משערין לפי חשבון, אלא אמרינן דמה שיצא הוא שחזר ונבלע, וכתב הפמ"ג דזו גם דעת הש"ך והב"י עיי"ש, אמנם סברא זו לכאורה צ"ב.

קנין הלכה

מראי מקומות

היתר, ולכן אין דנים על כל המים כבשר או כחלב, וגם יש בזה דין נ"ט בר נ"ט ולכן נקלשו הבשר או החלב. 17 ולכן כאשר חזרו ונבלעו בקדירה ושוב נתבשל בה היתר, אין ההיתר נעשה בשרי או חלבי [וגם את"ל שהבלוע לא יצא אל המים ויצא רק בבישול השני, גם בזה חל בו דין נ"ט בר נ"ט].

לגבי קדירה שבלוע בה בשר ואח"כ תוך מעל"ע נתבשל בה חלב, חל איסור בשר בחלב על הקדירה, ואם מעתה בישל בה מים תוך מעל"ע, נחלקו הב"י [סוס"י קג] עם הש"ך [סוס"ק כב]. הב"י נקט דבזה לכו"ע נאמר דין חנ"ג, כיון שבשר וחלב שנתבשלו הוו חנ"ג מהתורה, גזרו חכמים גם על היתר שנתבשל עם חתיכה האסורה מדין בשר בחלב, או עם הקדירה שבלוע בה איסור בב"ה. והש"ך חולק, דלפי הסוברים שדין חנ"ג נאמר רק בבשר בחלב ולא בשאר איסורין, היינו דוקא באותו בישול בו נאסרו הבב"ה, שכל אחד בפני עצמו היתר ועכשיו הורכבו ונאסרו, ולא כמה שכבר נאסר מדין בב"ה שנתבשל עכשיו עם היתר.

תשובת מהר"ם לובלין [ש"ך ס"ק כג]

הש"ך [ס"ק כג] מביא את תשובת מהר"ם לובלין שמבוארים בה שני חידושים שלא נתבארו בדין המובא בשו"ע. א. המהר"ם מלובלין איירי כשבישלו את הבצלים בחלב ממש, ולא רק בכלי חלבי. והאחרונים [כו"פ, רע"א בגליון השו"ע, חו"ד סי' צב ס"ק א] התקשו בזה דאמאי לא אמרינן שהחלב נבלע בבצלים ונעשה נבילה, ואח"כ נפלט החלב אל החלב שבחוץ, וא"כ ניבעי שישים כנגד כל הבצלים, שמא בלעו חלב בכל עובייה. ואין לומר שהחלב הנבלע בבצל מקושר לשאר החלב שבקדירה וממילא אינו נאסר, דהא בגמ' [דף קח:] מבואר דאינו מקושר, דאיתא התם כוית בשר שנפל ליורה של חלב, דנבלע חלב בבשר ונעשה נבילה ויוצא לחוץ ואוסר את כל היורה למ"ד מב"מ במשהו, ורק לגבי הבלוע בכלי כתב התה"ד [סי' קפג] שהוא מקושר עם החלב שבחוץ. [ועיין רע"א בגליון על הש"ך שכתב, שאכן היה נראה לאסור בזה, אך צ"ע דבמהרמ"ל לא כתב כן, וגם ברמ"א סי' צה משמע כמהרמ"ל].

ונאמרו בזה כמה תירוצים

א. הפמ"ג [בש"ד ס"ק כג] כתב, די"ל דכיון שהחשש שמא נבלע חלב וחזר ונפלט הוא רק חשש בדרבנן, דהוי מין במינו, לכן י"ל דלא חששו חכמים כ"כ.

ב. החו"ד [סי' צב ס"ק א] כתב דכיון שמבואר במהר"ם שגם הבצלים ניתרים [וכדלקמן], והיינו שהבשר נסחט מהם [וכאילו עשה הגעלה להם ונפלט הבצל], א"כ אין החלב הנבלע בבצלים נאסר, כיון שסוף הבשר להפלט ולצאת לכל הקדירה, לכן הולכין אחר סוף ההתפשטות, ומתחילה לא חל דין חנ"ג על החלב. 18

ב. חידוש השני שמבואר במהר"ם מלובלין הוא, שכאשר יש שישים בתבשיל כנגד הבשר שבקדירה ניתרים גם הבצלים עצמם, וטעם הבשר שבתוכם נפלט לחוץ, וכאילו יש הגעלה לאוכלין, ואף דקיי"ל שאפשר לסוחרו אסור היינו אחרי

ביאורים והערות

17. עיין בס"י צה [ס"ב] דיש סוברים דבנתבשלו מים בכלי אין היתר דנ"ט בר נ"ט, ועיי"ש בדברי הפוסקים בזה.

18. תוספת עיין:

החזו"א [סי' יח ס"ק י'] כתב ללמוד מלשון הראב"ן [המובא במדרכי סי' תרעט] דמה שאמרו בגמ' [דף קח:] דהחלב הנבלע בכזית הבשר שנפל לקדירה נעשה נבילה, הוא משום שאותו חלב מקבל טעם מהבשר עצמו, דבכה"ג הבשר נותן בו טעם מרובה יותר מאשר בכל הקדירה, וטעם זה אינו עתיד להתפשט בשווה לכל הקדירה, משא"כ בנידון דידן שהחלב נבלע בבצלים שיש בהם רק טעם בשר ולא בשר ממש, אין טעם הבשר מתגבר כ"כ ליתן טעם מרובה בחלב הבלוע בבצל.

קנין הלכה

מראי מקומות

שכבר נאסרה החתיכה, משום שקיבלה טעם איסור תו אינה חוזרת וניתרת [ואולי משום שנשאר משהו של איסור ולא פקע שם איסור מהחתיכה], אבל בהתירא בלע נקמינן שיצא טעם הבשר ואף אם נשאר משהו אין זה אוסר. וכדעת המהר"ם מלובלין סוברים גם המ"ז [סי' צו ס"ק ה], והש"ך [סי' צב ס"ק כג], וכן מבואר במג"א [סי' תמוז ס"ק לח] לגבי זיתים שבלעו חמץ קודם הפסח, דאם נתבשלו קודם הפסח נפלט טעם החמץ [ושעדיין אינו אסור], ומותרים הזיתים באכילה בפסח.

אמנם רע"א בתשובה [סי' סז] מביא, שברשב"א ובר"ן מבואר דהטעם דאמרינן בעלמא דאפשר לסוחטו אסור הוא משום שאין הגעלה לאוכלין, וחיישינן שמא נשאר טעם מרובה בלוע בהיתר, וא"כ ה"נ חיישינן שמא נשאר טעם בשר בבצלים. וע"ע בהגהת רע"א על החו"ד [סי' צב ס"ק א] שסיים דלדינא צ"ע אם להתיר את הבצלים. והכרו"פ אסר את הבצלים.¹⁹ העולה מהנ"ל הוא שדין זה של המהר"ם שנוי במחלוקת הראשונים וגדולי הפוסקים.

עיין גליון רע"א שמביא מדברי המג"א [סי' תמוז ס"ק לח] שרק באופן שהבצלים נתבשלו בתבשיל אמרינן שנפלט מהם טעם הבשר, אך אם רק נכבשו במשקה, לא אמרינן שיש בזה הגעלה לטעם הבלוע בהם אף אם עדיין הוא היתר. [המג"א איירי בזיתים שנבלעו בהם חמץ ואח"כ נכבשו בחומץ לפני הפסח, דבזה לא אמרינן שהותרו].

סעיף ז

מקורו של הסעיף הוא בטור בשם רבינו פרץ בהגהת הסמ"ק, ועיקרו עוסק בשיעור הבליעה שמבליע הסכין בבשר חם שחותכים בו, ומבואר בפוסקים שיש חילוק בזה בין סכין בן יומו לסכין שאינו בן יומו, וכן בין אם יש שישים בחתיכה כנגד הסכין או אין שישים.

סכין בן יומו

כתב ר"פ והביאוהו הטור והשו"ע דאוסר את כל החתיכה, אלא אם כן יש בחתיכה שישים כנגד הסכין. ועיין ש"ך [ס"ק כז] שהקשה למה הבלוע בסכין מפעפע לכל החתיכה, והרי בעלמא קי"ל דאין איסור מפעפע בלי רומב אלא כדי נטילה. ותירץ: א) ע"י דוחקא דסכינא עם החום של הבשר יש פעפוע בכל החתיכה [אף באיסור כחוש]. ב) סתם סכין חולבת בלוע בה דבר שמן כגון חמאה וכיוצ"ב. ג) יש להעמיד שמדובר בבשר שמן המפעפע את החלב הכחוש היוצא מהסכין ונבלע בו, ואחרי שמבליעו מוליכו הבשר אל כל החתיכה.

ביאורים והערות

19. ונראה שדין זה תלוי במחלוקת הראשונים, דבספר התרומה [סי' ט] כתב את הדין המבואר בשו"ע אף בבצלים שניתנו עם תבשיל חלב ולא רק בכלי חלבי, ונמצא שהספר התרומה חולק על הרשב"א והר"ן בביאור הטעם דאפשר לסוחטו אסור.

קנין הלכה

מראי מקומות

דיני הפעפוע בדוחקא דסכינא בבשר חם

בש"ך הנ"ל [ס"ק כו] נתבארו ב' דרכים בדעת ר"פ.

- א. לפי תירוצו הראשון בש"ך, סובר ר"פ דדוחקא דסכינא בדבר חם מוליך את הבליעה בכולו.
- ב. ולפי תירוץ ב' וג' אין דוחקא דסכינא מוליך בכולו אלא בדבר שמן, ולפי"ז אין כאן חידוש מסוים בדוחקא דסכינא. והפמ"ג [משב"ז ס"ק יג ושפ"ד ס"ק כז] הסכים לדינא להחמיר בזה.
- בגליון רע"א הביא, שהרשב"א כתב בשם הראב"ד דאין נאסר אלא כדי נטילה, והסכים [הרשב"א] לזה, ונמצא לפי שיטה זו דדוחקא דסכינא אינו מבליע בכולו, והניח רע"א דין זה בצ"ע. והפר"ח נקט לדינא להקל כהרשב"א והראב"ד שאין כל החתיכה נאסרת.20

סכין בן יומו - ויש שישים כנגד הסכין

הפוסקים נחלקו בציור של הרישא של סעיף זה כשיש שישים נגד הסכין:

- א. ריהטת לשון ר"פ, הטור והשו"ע, וכן כתב הב"ח דהכל מותר, ולא חיישינן שמא לא נתפשטה הבליעה בשוה בכל החתיכה ונתרכזה בקליפה.
- ב. הט"ז [ס"ק יב], הש"ך [נקודות הכסף] והחכמת אדם [כלל מז ס"א] כתבו דבעינן קליפה.
- ג. הפר"ח [ס"ק כג] כתב דבעי נטילה, וכן כתב הפמ"ג [משב"ז ס"ק יג] בביאור שיטת הט"ז.21

ביאורים והערות

20. תוספת עיון

לפי התירוצו הראשון בש"ך שדוחקא דסכינא אוסר בכולו בבשר חם, הקשה הש"ך [מס"י צו ס"א] שדוחקא דסכינא בדבר חריף אינו אוסר אלא כדי נטילה. ותירץ שיש לחלק בין דבר חם לדבר חריף, דבר חם מוליך את הבליעה בכולו ע"י דוחקא דסכינא, משא"כ דבר חריף אינו מוליך אלא כדי נטילה. [אמנם לפי התירוץ האחרים בש"ך אין דוחקא דסכינא אוסר בכולו, וכן הוא לפי הראב"ד והרשב"א הנ"ל].

ועיין בגליון מהרש"א שציין, דמצינו בדבר אחר שיש חומרא בדבר חריף יותר מאשר דבר חם והוא לגבי דין נ"ט בר נ"ט, שאם בישל מאכל סתמי בקדירה חולבת דין המאכל כנ"ט בר נ"ט, ואם בישל מאכל חריף בקדירה חולבת וכן אם חתך דבר חריף בסכין חולבת, נעשה המאכל חלבי, דלענין הפלטת ממשות הטעם בכל תוקפה, חריף עדיף, דחריף מושך אליו כל תוקפו של הטעם, משא"כ דבר חם מושך אליו את הטעם בצורה קלושה ונעשה נ"ט בר נ"ט.

ובהמשך הסעיף [ס"ק כט], מבואר חילוק נוסף בין דבר חריף לבין דבר חם, שאם חתך בסכין שאינו בן יומו דבר חם, די לפי הר"פ והשו"ע בקליפה, שהשמנונית שע"ג הסכין נבלעת בקליפת המאכל, ואילו אם חתך דבר חריף בסכין זו בעי נטילה, כמבואר בסימן צו [ס"ב]. וכתב הש"ך [שם] דאמנם השמנונית נפלטת רק בקליפה, אבל בדבר חריף מלבד השמנונית נפלטת גם הבלוע בקליפת הסכין, ואף שהבלוע אינו בן יומו מ"מ הדבר החריף משביחו. [והש"ך נדחק בזה, דהא דין זה דבעי נטילה נאמר (בס"י צו) אף למאן דס"ל דדבר חריף אין משביח את הבלוע, וכתב הש"ך דלענין קליפת הסכין כו"ע מודו דדבר חריף משביח, ועיין חו"ד (ס"ק יג) שכתב שתירוצו זה של הש"ך דחוק]. והט"ז [ס"י צו ס"ק א] כתב [והסכים עמו החו"ד הנ"ל], דלענין דבר חם מעיקר הדין לא היה צריך גם קליפה כיון שהחוס מוליך את הבליעה בכולו, והחמירו להצריך קליפה שמא נתרכזה יותר בליעה בקליפה, משא"כ בדבר חריף שאינו מבליע כלל בכולו, וכל עיקר בליעתו היא בכדי נטילה.

21. הפר"ח נקט כהראב"ד והרשב"א דא"צ שישים, אלא הוי כשאר צלי האוסר כדי נטילה. והפמ"ג נקט דלחומרא מצריכין נטילה, וכתב דהט"ז שכתב קליפה אינו בדוקא. וכבר תמהו האחרונים על הפמ"ג דהא מפורש בט"ז [ס"י צו ס"ק א] דהכא די בקליפה.

קנין הלכה

מראי מקומות

שיעור שישים כנגד איזה חלק של הסכין

- הפוסקים דנו אם צריך לשער שישים כנגד כל הסכין, או רק כנגד החלק שחתך בו, ויש בזה שני נידונים:
- א. האם מכח דין חם מקצתו חם כולו נצריך שישים נגד כל הסכין – רבינו פרץ עצמו הצריך שישים נגד כל הסכין, וכתב הב"י דאזיל לשיטתו שהובאה בשו"ע [סעיף א] שהצריך שישים כנגד כל הכף. והב"י עצמו נקט דסוגי בשישים נגד המקום שנגע בבשר, וכמו שפסק [סעיף א] דלא כר"פ.
- ב. האם כשהאדם אומר שנגע רק במקום מסוים סומכין על זה, או אמרינן מילתא דלא רמי עליה דאיניש לאו אדעתיה. הרש"ל החמיר בזה, והש"ך [ס"ק כח] סומך על אמירתו, והפר"ח והפרמ"ג הסכימו להחמיר בזה. וכאשר האדם עצמו אינו יודע איזה חלק מהסכין נגע בבשר, כתב גם הש"ך שצריך לשער בכל הלהב היוצא מהקתא.
- ב. סכין שאינו בן יומו

- מי שחתך בשר בסכין חולבת שאינו בן יומו, כתב רבינו פרץ דצריך לקלוף את הבשר, משום השמנונית שעל גבי הסכין. והפוסקים דנו בצירור זה בשני נידונים:
- א) בדברי ר"פ מבואר דסוגי בקליפה ולא צריכים נטילה וכן הוא לשון הטור ושו"ע, וכן הדין להב"ח וסיעתו הסוברים שדין השמנונית כדין סיכה משהו. והפר"ח [ס"ק כה] נקט שאם ידוע שהסכין אינו מקונח צריך נטילה.
- ב) בסיפא שמדובר בסכין שאינו בן יומו האם בעיני שישים נגד השמנונית.
- א. הב"ח כתב דסוגי בקליפה, ואף שנקטינן [סי' קה ס"ה] דדבר שאין מפעפע בכולו, מ"מ אוסר כ"ג, מ"מ בדבר מועט ביותר אינו מפעפע, כמבואר בגמ' פסחים [דף עו]. דסיכה של שמן תרומה ע"ג בשר קרבן הפסח די בקליפה וא"צ נטילה, וכן דעת הפר"ח. [וכתב הפר"ח דכך סבר גם הש"ך (בס"ק כט), אלא שחזר בו אח"כ (בנקודות הכסף)]. גם החזו"א [סי' כב ס"ק ה] הסכים דסוגי בקליפה.
- ב. הט"ז [ס"ק יג] כתב דבעינן שישים נגד השמנונית, וכן הסכים הש"ך [נקודות הכסף].²²

סכין שאינו בן יומו

עיין ש"ך [ס"ק לא] שכתב דאם הסכין אינו בן יומו אין הוא מעון הגעלה, שהרי לא נאסרה הבליעה שבתוכו מדין בשר בחלב, אלא הוא בלוע מבשר לחוד ומחלב לחוד, ואסור לאכול בו חלב או בשר, אך מותר לאכול בו מאכל סתמי. [והפמ"ג הוסיף דהיינו

ביאורים והערות

22. תוספת עיון

הט"ז חלק על ראיית הב"ח מהגמ' פסחים [דף עו]. דגם שם הביאור הוא דכיון שהסיכה היא משהו, לכן אף שהיא מפעפעת בבשר מ"מ היא בטילה בו*, והביא הט"ז דכן מפורש ברשב"א בתורת הבית [בית ד' שער א]**. אמנם החזו"א [סי' כב ס"ק ה] הביא מחידושי הרשב"א [חולין דף קיא:] שהביא בשם הראב"ד דצלי נגוב אוסר רק כדי קליפה, דכיון שפליטתו מועטת הוי כסיכה משהו שאינה מפעפעת יותר מקליפה [וכתב החזו"א הטעם, משום שהאיסור מועט נבלע בקליפה ומתייבש].

* הט"ז כתב שהתרומה בטילה במאה ואחד, כדין תרומה, ותמהו האחרונים דכיון שהשמן הוא מין בשאינו מינו גם בתרומה השיעור הוא בשישים.

** דברי הט"ז קצ"ע, דהרשב"א [בוה"א] מתייחס לדין נטף מרוטבו על החרס, שמדובר בכמות יותר גדולה מאשר סיכה שהוא משהו, וכמו שמשמע מחילוק הלשונות דגבי נטף מרוטבו הצריכו נטילה, וגבי סכו בשמן של תרומה די בקליפה. ולפי"ז אין סתירה בדברי הרשב"א, דבתוה"א איירי לגבי נטף מרוטבו ובוזה נקט דמפעפע בכולו, אך יש ביטול ברוב, משא"כ בחולין [קיא: ראיית החזו"א הנ"ל] מתייחס הרשב"א לסיכה משהו.

קנין הלכה

מראי מקומות

מדינא, אבל ממנהגא אין משתמשים כלל בכלי בלוע מבשר ומחלב.²³

בשר המונח בכלי שני

כתב הרמ"א, שאם הבשר הונח בכלי שני וחתכו בסכין חולבת יש בזה ב' שינויים מהרישא של הסעיף [העוסק בבשר המונח בכלי ראשון].

א. הבשר אינו נאסר כולו, ומ"מ צריך קליפה, ויתבאר בע"ה להלן.

ב. הסכין אינו טעון הגעלה אף אם הוא בן יומו, ודי לו בנעיצה.

ונבאר עתה את שני הדינים הנ"ל:

דעת הרמ"א הוא, שהבשר המונח בכלי שני אינו מבשל ואינו מבליע או מפליט ולכן לא נאסר כולו. [אמנם יש מהפוסקים החולקים על הרמ"א].

(א) בספר איסור והיתר [כלל לו דין ז, הובא בט"ז ס"ק יד] וכן הרש"ל ביש"ש [פ"ז סי' מד], נוקטים, דדבר גוש אוסר אפילו אם הוא מונח בכלי שני, ולכן כל הבשר נאסר²⁴. ולשיטתם גם הסכין צריך הגעלה, אם הוא בן יומו.²⁵

(ב) הט"ז עצמו מביא, שהרמ"מ [סי' קה] חלק על הרש"ל ולא החמיר בדבר גוש בכלי ראשון, אך מ"מ כתב [הט"ז] דנראה להחמיר דלא כהרמ"א ולאסור את כל הבשר משום דוחקא דסכינא, דכיון שיש בבשר חום של כלי שני עם דוחקא דסכינא, ה"ז מבליע בכל הבשר.

ועיין בפמ"ג [משב"ז ס"ק יד] שכתב שהט"ז מחמיר אף בהפסד מרובה, [שהרי בלי הפסד מרובה החמיר הט"ז להלן

ביאורים והערות

תוספת עיון

היד יהודה הקשה [ס"ק לז] דאף בסכין שאינו בן יומו נימא שנאסר מדין בשר בחלב, דכיון שהשמנונית שע"ג הסכין אוסרת כ"ק של הבשר, א"כ נימא דאחרי כן נבלע מאותה קליפה אל הסכין ואסר אותה. ועיי"ש שדן לומר דכיון שהחלב בלוע בכ"ק של הבשר אין הוא חוזר ונבלע בסכין, דאין בלוע יוצא מהבשר בלי רוטב, וכיון שהחלב לא נבלע גם הבשר אינו אוסר. [דין זה אינו מוסכם לשיטת הש"ך דס"ל דכל שנאסר מדין בב"ח גם הבשר לחוד אוסר]. ושוב חזר והקשה דאכתי יאסר הסכין שהרי נבלע בו מהבשר, וכן ייבלע בו מהשמנונית של חלב שעל גביו ויתנו טעם זה בזה בתוך הסכין ויאסרו, וקיימ"ל דגם בלוע נעשה נבילה. וכתב היד יהודה דאולי סובר הש"ך, דכיון שהבשר נאסר רק כ"ק, די בסכין בנעיצה או עכ"פ השחזה כדי להסיר הקליפה. ובספר בדי השולחן [ביאורים] הביא שבחידושי ההפלאה הקשה באופן אחר, דנימא שהבשר הרוחח נבלע בשמנונית של החלב ונעשה נבילה, ואח"כ השמנונית האסורה נבלעת בסכין.²⁴ לשון האו"ה המובאת בט"ז הוא שהדבר גוש בכלי שני נאסר כולו משום דוחקא דסכינא. והנה לפי המבואר בהמשך דברי האו"ה דין דבר גוש בכלי שני הוא כמו כ"ר עכ"פ לענין הבלעה והפליטה, וצ"ע א"כ למה הוצרך לטעם של דוחקא דסכינא. וי"ל דסובר כתיורן הראשון של הש"ך, שגם לענין כלי ראשון בעינן לטעמא דדוחקא דסכינא כדי לאסור את כל הבשר אף כשהבליעה כחושה והבשר כחוש, דמ"מ דוחקא דסכינא מוליך את הבליעה בכל הבשר החם אף כשאין רוטב.

25. תוספת עיון

עייין פמ"ג [משב"ז ס"ק יד] שהאריך לדון בכוונת האו"ה, שבתחילה כתב דדבר חם בכלי שני מבשל, וגם כתב שהבשר נאסר בהנאה [ומבואר דס"ל דהוי בישול גמור], ואח"כ כתב דאף שאינו דומה לכלי ראשון ששם יש דפנות מחממות, מ"מ מיבלע מיהא בלע, ומשמע שאינו מבשל רק מבליע ומפליט.

עוד יש לציין שלשון האו"ה בטעם האיסור בדבר גוש המונח בכלי שני חלוקה מלשון היש"ש, שהאו"ה כתב דהואיל והדבר גוש אינו צריך לדפנות נמצא שאין דפנות הכלי מצננות אותו. והיש"ש כתב להחמיר בדבר גוש, משום שהוא שומר יותר על החום מאשר דבר לח שמתערב ולכן הוא מצטנן מהרה.

ולא נאריך כאן בדיני גוש, ויבוארו בע"ה לקמן [סי' קה].

קנין הלכה

מראי מקומות

(סי' קה ס"ק ד) כשיטת הרש"ל שכלי שני מבליע או מפליט ואוסר בכולו, וא"כ מוכרח שבג"ד דאיכא נמי דוחקא

דסכינא מחמיר הט"ז אף בהפסד מרובה.²⁶

(ג) עיין פת"ש [ס"ק ז] שהביא טעם שלישי לאסור את חתיכת הבשר כולה, והוא לשיטת הפר"ח [סי' סח ס"ק יח] שכתב לאסור גם בכלי שלישי דמבליע או מפליט [רק שאינו מבשל], וכתב החת"ס דמנהג המורים להורות כן אם לא בהפסד מרובה וע"י צירופים נוספים. אמנם הפת"ש כתב על דבריו, דהמורים שלנו אינם נוהגים להחמיר כן, וציין לדברי הט"ז והש"ך [בסי' קה].

להלכה: כתב החכמת אדם [כלל ס סעיף יב] להחמיר אף בהפסד מרובה משום טעמו של הט"ז דיש כאן דוחקא דסכינא עם חום כלי שני, [משא"כ בדבר גוש ללא דוחקא דסכינא סובר החכמ"א להקל במקום הפסד מרובה].²⁷

הטעם שהבשר נאסר כדי קליפה

לפי הרמ"א שדבר גוש בכלי שני דינו ככלי שני ואינו מבליע או מפליט, צריך לברר למה הצריך הרמ"א לקלוף את הבשר. ונאמרו בזה ב' דרכים:

- א. התורת חמאת [סוף כלל סא] כתב שהבשר צריך קצת קליפה, ומשמע שאינו מן הדין.²⁸
- ב. הגר"א [ס"ק כו] מדמה זאת לסוגיית הגמ' בחולין [דף ח:], דאם שחט בסכין של נכרים [שיש שמנונית של איסור על גבה] דרב הצריך לקלוף את בית השחיטה.²⁹
- ועיין גליון רע"א שהביא מהתורת חמאת שהטעם שהבשר צריך קליפה הוא משום השמנונית שע"ג הסכין, וכן כתב הגר"א, ולכן אם היה ידוע שהסכין היתה נקייה אין הבשר צריך קליפה.³⁰

עוד כתב הרמ"א שהסכין צריכה נעיצה. בטעם הנעיצה כתב התורת חמאת [כלל סא] שהוא כדי להעביר את השמנונית שנבלעה בסכין.

עיין ש"ך [ס"ק לא] שמבוארים מדבריו כמה דינים בחיתוך סכין:

- א. אם חתך בשר, שהוא דבר שאינו קשה [ומ"מ הוא די קשה להיחשב דוחקא דסכינא], אזי אם הוא צונן אין צריך

ביאורים והערות

26. עוד כתב הפמ"ג, שהט"ז סובר שדוחקא עם חום כלי שני מבשל, ולא רק מבליע או מפליט, ולכן הבשר יאסר גם בהנאה. ובספר יד אברהם חלק על זה, דכיון שאין דרך בישול בכך אין בזה איסור הנאה, ועוד דלפי מש"כ הפמ"ג [בפתיחה] דבלי רוטב אין איסור בישול דאורייתא, ממילא אינו נאסר בהנאה.

27. והנה הפתחי תשובה [ס"ק ז] הביא את תשובת החת"ס שהיקל בהפסד מרובה, אמנם החת"ס לא איירי בנידון דוחקא דסכינא רק בעיקר הנידון של כלי שני ושל דבר גוש.

28. והנה הרמ"א חילק בלשונו בין סכין בן יומו שכתב דהבשר צריך קליפה, ובין סכין שאינו בן יומו שבזה כתב לקלוף את הבשר מעט, ועיין בספר יד יהודה [ס"ק לט] מה שביאר בזה.

29. רבה בר בר חנה שאמר שא"צ קליפה הוא משום דאיירי דטרידי סימנין למיפלט דם לא בלעי.

30. תוספת עיון

כל הנ"ל הוא בחותך בשר חם בכלי שני, אך אם חתך בשר צונן בסכין חולבת לא התפרש הדין כאן. והדרכי משה [סי' קה ס"ק ה] הביא מהאיסור והיתר [כלל לו דין ז] דגם בצונן צריך לקלוף את הבשר, משום השמנונית שהיתה ע"ג הסכין. והחכמת אדם [כלל מז ס"ג] כתב, דנכון לקלוף הבשר, אך מן הדין סגי בהדחה ושפשוף היטב, וכמבואר בש"ך [סי' י ס"ק כ] ובשו"ע [סי' סד סעי' יז]. והטעם בכל זה מבואר באו"ה ובחכמ"א שהוא משום השמנונית שע"ג הסכין, אך אם הסכין היתה נקייה אין צורך לקלוף הבשר.

קנין הלכה

מראי מקומות

נעיצה, ואם הוא חם כחום כלי שני צריך נעיצה.

ב. אם חתך דבר קשה כמו גבינה קשה אף בצונן צריך נעיצה. לפי הדעות שחלקו על הרמ"א ואסרו את הבשר אף בכלי שני [מאחד משלשת המעמים שהובאו לעיל], ה"ה דהסכין צריך הגעלה.

להלכה: כתב החכמת אדם [כלל מז' ס"ד] דבמקום צורך יש להקל דסגי בנעיצה, [אף אם היה הבשר חם שהיה סולדת בו, מ"מ כיון שהוא בכלי שני היקל במקום צורך].³¹

בדברי הט"ז ס"ק יד

הט"ז כתב בתוך דבריו את דברי הרש"ל, שאם תחב כף בשרית לתוך דוחן או אורז הנתונים בכלי שני בלוע מחלב, נאסרת הכף. ועיין בפמ"ג שהקשה דהא אין בלוע יוצא ממאכל בלי רוטב, וא"כ איך החלב הבלוע בדוחן יוצא אל הכף, והרש"ל עצמו בהמשך הדברים כתב, דמאכל בלוע איסור או חלב אינו יוצא אל הכף בלי רוטב. וכתב הפמ"ג דצ"ל דלא נתכוין כאן הרש"ל לחלב הבלוע בדוחן, אלא יש בו חלב ממש.

סעיף ח

בסעיף זה ישנם שני דינים:

מקורו של הדין הראשון הוא בב"י בשם רבינו ירוחם, והדברים נכתבו בצורה שאינה מבוררת היטב, ונחלקו הפוסקים בפירושה: א. פשטות הדברים, וכפי שנקטו הב"י, הש"ך, הדגול מרבכה ועוד, דהגבינה נפלה על בשר ממש [המכונה בשם פנאד"ש] המונח בקערה שבה היו רגילים לאפותה בתנור, [ולכן היא מכונה בשם תנור פנאד"ש]. לפי הבנה זו נתחדש כאן חידוש שלא שמענוהו בשאר מקומות, דאף שבעלמא ב' מאכלים חמים הנוגעים זה בזה, [א"נ מאכל שנפל על מאכל אחר] ואין רוטב, אוסרים כדי נטילה, גבינה שאני שאין דרכה להכנס כ"כ [אף אם היא קצת לחה ולא נגובה לגמרי], ואינה אוסרת את הבשר [הפנאד"ש] אלא כדי קליפה. והפמ"ג [משב"ז ס"ק טו] הוסיף שהגבינה כחושה בטבעה והיא גוש מאד [כלומר גוש קשה מאוד], ולכן אינה מפעפעת יותר מכדי קליפה.

ועיין פמ"ג [שם] שכתב שדין זה [דגבינה אוסרת רק כדי קליפה] מחודש מאוד ולא ראה מורי הוראות שיורו כן, וגם הביא שמבואר ברמ"א [סי' צא] איפכא. עיי"ש בסעיף ה שכתב הרמ"א שבשר וגבינה מלוחים שנגעו זה בזה משערין בשישים, והיינו שהגבינה מפעפעת בכל הבשר].³²

ביאורים והערות

31. ולכאורה דבריו סותרים למה שפסק [כלל ס' סי"ב, הובא לעיל] דאף במקום הפסד מרובה יש לאסור את כל הבשר [משום דוחקא דסכינא], דא"כ ה"נ תיאסר הסכין אף במקום הפסד מרובה. וצ"ל שהחכמ"א חילק בין בשר שהוא רך ונוח יותר לבלוע, לבין סכין שאינו נוחה לבלוע, ולכן לא אסר את הסכין במקום צורך.

32. תוספת עיון:

הפוסקים נחלקו אם דין מחודש זה שהגבינה אוסרת רק כדי קליפה, נאמר גם לפי מה שכתב הרמ"א בכמה מקומות דלדידן שאין בקיאין בין כחוש לשמן דיינינן הכל כשמן, דמ"מ גבינה שאני שהיא כחושה בטבעה, או דלדידן אין מחלקין כלל וגם גבינה מפעפעת בכולה. מדברי הדגול מרבכה [תניינא על הש"ך ס"ק לב] מבואר דס"ל דאף לדידן מקילין בגבינה, שהיא מאכל מסוים וידוע שכחושה בטבעה, וכן משמע מקושת הפמ"ג ממנה מורי הוראה, ומסי' צא [דאם נימא דלדידן אין מקילין בגבינה אין קושיא כלל]. והחוות דעת [ס"ק יז] נקט דלדידן גם גבינה אוסרת את כל המאכל ומשערין בשישים, ולכן אין סתירה מהרמ"א [סי' צא]. וכתב החו"ד, שהרמ"א שתק כאן לדברי השו"ע משום שסמך על מש"כ [סי' צא ס"ה] דמשערין בשישים.

קנין הלכה

מראי מקומות

עיי' ש"ך [ס"ק לב] שכתב דרק למאכל הבשר [הפנאד"ש] די בקליפה, אך הגבינה נאסרת עד כדי נטילה אם הבשר כחוש, משום שהבשר לא מפעפע בה עד כדי נטילה. והוסיף הדגו"מ [תניינא] דאם הבשר שמן נאסרת כולה, ועוד הוסיף דלדין שאינו בקיין להבחין בין כחוש לשמן בכל גווני נאסרת כל הגבינה.

ב. החזו"א [סי' כב ס"ק ו] מפרש שהגבינה נפלה על הכלי כשאין בו בשר בעודו חם, וסובר רבינו ירוחם דאוכל וכלי הנוגעים זה בזה אינם אוסרים [בלי רוטב] אלא כדי קליפה, משום שהכלי קשה ואינו פולט הרבה טעם כמו אוכל. וכתב החזו"א, דאין הברל בין גבינה לשאר מאכלים, ואדרבה חידוש הוא בגבינה דאף שהיא לחה מ"מ אינה אוסרת את כל עובי הכלי וגם אינה נאסרת ממנו כולה רק כדי קליפה.³³

וכתב החזו"א דלפי"ז חולק רבינו ירוחם על הרשב"א המובא בש"ך [ס"ק לג], דס"ל שכלי אוסר אוכל חם כדי נטילה [ודלא כהש"ך שניסה להשוות ביניהם].

ונמצא לפי החזו"א, דלהלכה לא קיי"ל כסעיף זה של השו"ע, אלא כשיטת הרשב"א המבוארת בש"ך [הג"ל וכן בס' קה ס"ק כג], דכלי אוסר מאכל כדי נטילה אף אם הבלוע שבו הוא כחוש.

הדין השני שבשו"ע בסעיף זה מקורו בבית יוסף, ומבאר הש"ך [ס"ק לג] שהב"י למד אותו מדברי רבינו ירוחם הג"ל גבי גבינה, והיינו שמסתבר להב"י שהבלוע בכלי אינו נבלע באוכל יותר מאשר גבינה נבלעת בו, ולכן אף אם בלוע בשר בכלי אין הוא אוסר גבינה שניתנה עליו [אפילו הכלי והגבינה חמים] אלא כדי קליפה.

ועיי' ש"ך [ס"ק לג] שהקשה מדברי הרשב"א [חולין דף קיא:] המובאים בב"י [סי' סט], שמבואר דאם נתן בשר רותח בקערה חלבית חמה הרי הוא נאסר כדי נטילה. וכתב הש"ך לחלק בין אוכל נגוב לגמרי שבזה איירי השו"ע כאן, דנאסר האוכל רק כדי קליפה, לבין אוכל שאינו נגוב לגמרי כמו בשר, שנאסר כדי נטילה.

עיקר דיני הפלגת בלוע מכלי מבוארים בש"ך [סי' קה ס"ק כג], אמנם מכיון שהם נתפרשו גם כאן נכתוב דיניהם בקצרה כפי שנתבאר בש"ך:

א. בלוע בכלי יוצא ממנו אפילו בלי רוטב אף אם הוא כחוש [והיינו כאשר הכלי חם].

ב. בלוע כחוש בכלי היוצא אל מאכל שניתן בכלי, יש להבחין בזה בין סוגי מאכלים:

א. מאכל שיש בו קצת לחות כמו בשר, נאסר כדי נטילה.

ב. מאכל נגוב לגמרי, נאסר כדי קליפה.³⁴

ג. בלוע שמן בכלי היוצא אל מאכל שאינו נגוב לגמרי, אוסר כולו.³⁵

ביאורים והערות

33. עיי' ט"ז [ס"ק טו] שפירש דתנור [פנאד"ש] היינו הקערה הבשרית בה מבשלים פנאד"ש, ועיי' פמ"ג [מ"ז ריש וסוף ס"ק טו] שדן לפרש בט"ז שהגבינה נפלה ע"ג הכלי ולא ע"ג הבשר, עיי"ש.

34. לדין שאין אנו בקיין בין כחוש לשמן, מ"מ כתב הש"ך [סי' קה ס"ק סג] שבדין האחרון של מאכל נגוב לגמרי אנו מחלקין בין כחוש לשמן, ואם למראית עינינו הוא כחוש אין חשש איסור אלא כדי קליפה. [ולגבי מאכל לח קצת, עיי' חו"ד (סי' צד ס"ק טו) שדן לומר דלגביו אמרינן דאין אנו בקיין ויאסור בכלול ולא רק כדי נטילה].

35. כך מבואר בחוות דעת [סי' צב ס"ק טו] ובפמ"ג [שפ"ד ס"ק לב] ובחכמת אדם [כלל נו ס"א], [ודלא כהפ"ח שכתב

קנין הלכה

מראי מקומות

ד. בלוע שמן בכלי היוצא אל מאכל נגוב לגמרי, מסתפק הש"ך [סי' קה ס"ק כג] אם נבלע בכל המאכל או לא, ועיין בגליון רע"א [להש"ך סי' צו ס"ק לג] שכתב שהש"ך כאן סובר דאינו אוסר אלא כדי קליפה. וההגו"מ [על הש"ך סי' קה ס"ק כג] ציין לדברי המג"א [סי' תנא ס"ק לו] שהוקל, דאפילו בלוע שמן בכף אינו אוסר אוכל נגוב לגמרי בכלול אלא בכדי קליפה, וכן כתב גם הנוב"י [סי' ל] והחכמ"א [כלל נו דין ג]. ועיין משנ"ב [סי' תנא ס"ק קיא ובשעה"צ ס"ק קלו] שנקט דעכ"פ לענין חמץ הבלוע בכלי, יש להקל שלא יאסור אוכל נגוב הנכנס בו אלא כדי קליפה, אף אם החמץ שנבלע בו היה מעורב בשומן, דכיון שהחמץ עמו כחוש יש להקל.

סעיף ט

מקור הדין שבסעיף זה הוא במרדכי [מסכת ע"ז ומסכת פסחים], שסובר דטעם בשר הנבלע בדבש פוגם בטעם הדבש, וממילא אין הדבש נחשב בשרי. והב"י כתב דיש טעם נוסף להיתר והוא מדין ג"ט בר ג"ט.

הש"ך [ס"ק לד] הקשה על הרמ"א שהסכים לדעת השו"ע, דהא לא ס"ל להרמ"א שני טעמי ההיתר הנ"ל, דלענין היתר דנטל"פ הביא הרמ"א [סי' קג ס"ד] דעת י"א דדבש אינו נפגם מטעם בשר ורק מי דבש נפגמים. ולענין היתר דנ"ט בר ג"ט, עיין בסי' צה [ס"ג] שכתב שאם עירה מים מכלי בשרי לכלי חלבי או איפכא נאסר הכלי התחתון, [דמחמירין לומר דהוי כאילו הניצוק מחברם והוי כמו ששרו כלי בשר וכלי חלב יחד, שדעת הרמ"א לאסור שם, וה"נ בעירוי נאסר הכלי התחתון]. וא"כ למה לא השיג הרמ"א על פסק השו"ע הזה. וכתב הש"ך דכיון ששני הנידונים הנ"ל [טעם בשר בדבש ועירוי מכלי בשר על כלי חלב] שנויים במחלוקת לכן בצירוף שני הטעמים הנ"ל היקל הרמ"א.

עיין בש"ך [הנ"ל] שכתב שלענין עירוי שנפסק הקילוח א"צ לשני הטעמים הנ"ל, אלא בלא"ה אין העירוי הזה אוסר כלל. ועיין פמ"ג [שפ"ד ס"ק לד] וחוו"ד [ס"ק יח] שתמהו, דהא הש"ך [סי' קה ס"ק ה] כתב דגם עירוי שנפסק הקילוח מבליע או מפליט, ורק אינו מבשל ואינו עושה פעולה כפולה של הבלעה והפליטה יחד, וא"כ למה היקל כאן הש"ך בפשיטות בעירוי שנפסק, והרי נבלע טעם בשר בקערה וכן נבלע טעם חלב בחלב שמבליע או מפליט. וכתב החוו"ד, דדין עירוי שנפסק הקילוח שמבליע או מפליט אינו מן הדין אלא חומרא, ולכן היקל הש"ך. [ובע"ה יתבארו דיני עירוי שנפסק בסי' קה].

ויש להוסיף דאף לפי מה שהחמיר הש"ך [סי' קה] בעירוי שנפסק, מ"מ בנ"ד של עירוי מכלי בשר על כלי חלב פשוט דשרי בעירוי שנפסק, דאף להרמ"א שהחמיר [סי' צה ס"ג] שנאסר הכלי התחתון היינו דוקא בעירוי שלא נפסק הקילוח דיש ניצוק המחברם, ולא בעירוי שנפסק, כמבואר בפמ"ג [סי' צה משב"ז ס"ק יג].

שאלות לחזרה

על החומר הנלמד בחודש טבת תשע"ו

יו"ד הלכות בשר בחלב סימן צד חוץ סעיף ה

מיוסדות על טור וב"י, שו"ע ט"ז וש"ך, נקודה"כ רעק"א ופתחי תשובה

סימן צד סעיף א

- א. כף חלבית בן יומו, שאינו ידוע כמה חלב בלעה, שתחבוה בקדירה של בשר, מהן שיטות הפוסקים שהובאו בטור ובב"י, אם משערין נגד כל הכף או רק נגד מה שתחב;
(1) בכף של עץ?
(2) בכף של מתכת?
(3) בכף של חרס? [טור וב"י]
(4) ומהן טעמיהם של הפוסקים?
(5) ובכמה משערים כשידוע כמה חלב בלעה הכף? [ב"י]
- ב. לדעת השו"ע והרמ"א, האם אמרינן בכף של מתכת חס מקצתו חס כולו? [שו"ע ורמ"א, ש"ך סק"ג]
- ג. (1) אם אינו ברור לו עד כמה תחב הכף, בכמה משערין? [ש"ך סק"א, רעק"א אות א]
(2) אם אינו ניכר בכף כמה תחב, האם נאמן אדם לומר עד כמה תחב, ומה הטעם?
(3) והאם משערין רק מה שנתחב הכף בתוך התבשיל או בכל מה שנתחב בקדירה ואפילו למעלה מן התבשיל? [פ"ת סק"א]
(4) מה הדין אם הכף אינו בן יומו בכלי ראשון? [דרכי משה אות א]
- ד. (1) אם עירה מכלי ראשון על הכלי שהיה מלוכלך, האם נחשב לכלי ראשון - כשהיה היד סולדת בו או לא?
(2) כלי ראשון שעומד אצל האש, והיד סולדת בו או אין סולדת בו - האם נחשב לכלי ראשון? [ט"ז סק"א]
- ה. כף של חלב או של איסור שתחבוהו בקדירה של בשר אחר מעת לעת, אבל בתוך המעת לעת נשתמשו בו בכלי ראשון של מים, האם מחשבין המעת לעת מבישול המים או מבישול החלב או האיסור;
(1) כשהיה ששים במים?
(2) כשלא היה ששים במים? [ש"ך סק"ד, רעק"א אות ב]
- ו. קדירה שהרתיתו בה חלב ושהה שם החלב עד שנצטנן ולמחרתו בישלו בה בשר, האם מחשבין המעת לעת מגמר הרתיחה או מעת שנצטנן החלב? [פ"ת סק"ב]
- ז. כף מתכת של חלב בן יומו, שרק הכף נכנס לחלב ולא הידית, ותחבו את הידית של הכף לקדירה של בשר;
(1) האם צריך ששים נגד הידית או לא?
(2) ומה דין הכף?
(3) והאם יש נפק"מ אם כל הכלי חס שהיד סולדת בו?
(4) ובאיזה אופן אמרינן לכו"ע חס מקצתו חס כולו, שצריך לשער נגד כל הכף? [פ"ת סק"ג]

סעיף ב

- ח. אם תחב הכף בקדירה שני פעמים, ולא נודע בינתיים;
(1) האם צריך שני פעמים ששים או סגי בפעם אחת? [טור וב"י, שו"ע ורמ"א]
(2) אלו טעמים מצינו לשיטות הפוסקים אם צריך שני פעמים ששים או סגי בפעם אחת? [ט"ז סק"ב, ש"ך ס"ק ד, ו]
(3) ואיך פוסקים להלכה? [ב"י באד"ה וכתב עוד הסמ"ק: ועל מה שמצריך שתי פעמים וכו', רמ"א, ש"ך סק"ו]
- ט. (1) אם תחב הכף בקדירה יותר משני פעמים, האם - לדעה זו - צריך ששים נגד כל פעם? [ש"ך סק"ד]
(2) ואם תחב הכף בקדירה שני פעמים ונודע בינתיים, האם צריך שני פעמים ששים או דסגי בפעם אחת, ומה הטעם? [ב"י, ט"ז סק"ב, ש"ך סק"ה]

סעיף ג

- י. כתבו הטור והשו"ע, שאחר שתחבו את הכף החלבי בקדירה, ויש ששים בקדירה לבטל את הכף, הקדירה והתבשיל מותרים והכף אסורה.
- (1) אלו 4 טעמים כתב הב"י בשם הסמ"ק למה לא נחשב הששים שבקדירה כהגעלה לכף?
- (2) אם הקדירה היתה בת יומה מבליעת בשר, אבל בשעה שתחב הכף לא היה בה רק מים או שאר דברים, האם גם בכה"ג נאסר הכף? [ש"ך סק"ח, רעק"א אות ה]
- (3) הא דנאסר הכף, האם רק לבשר או לחלב נאסרה או גם לשאר דברים, ומה הטעם? [ש"ך סק"ט]
- יא. מה הדין כשחזר ושוב תחב את הכף ;
- (1) תוך מעת לעת משעת בישול החלב?
- (2) תוך מעת לעת משעת התחיבה הראשונה בקדירה?
- יב. אחר מעת לעת מהתחיבה הראשונה ;
- (1) האם מותר לכתחילה לתוחבו בתבשיל?
- (2) ומה הדין בדיעבד? [שו"ע, ש"ך סק"י, רעק"א אות ו]
- יג. אם אין בקדירה ששים לבטל את הכף, מה דין הכף, הקדירה והתבשיל?
- (2) והאם מותר להשתמש עם הקדירה לדברי מאכל צוננים - לח או יבש, או אפי' בחמין שאינו לצורך אכילה כגון לרחיצה, ומה הטעם? [טור וב"י, שו"ע, ט"ז סק"ד, ש"ך סק"יב]
- (3) והאם מותר למכור הקדירה לנכרי? [פ"ת סק"ו]
- יד. אם בישלו דבר היתר בקדירה לאחר שנאסרה, תוך מעת לעת או אחר מעת לעת, מה דין המאכל, ומה דין הקדירה? [ב"י, ט"ז סק"ד, ש"ך סק"יא]
- (2) מאכל שנאסר, האם צריך לזרוקו לאשפה או מותר להשליכו בפני הכלב? [ט"ז סק"ד, פ"ת סק"ה]

סעיף ד

- טו. אם הכף החלבי שתחב לתוך הקדירה של בשר אינו בן יומו ;
- (1) מה דין הקדירה והתבשיל?
- (2) האם מותר לכתחילה לתחוב הכף לבשר או לחלב או לשאר דברים?
- (3) בדיעבד כשתחבו תוך מעת לעת למין התחיבה הראשונה או למין הבלוע בו מתחילה או לשאר דברים, מה דינה? [שו"ע, ט"ז סק"ה, ש"ך ס"ק יג-יד]
- טז. כיון שאין הכף בן יומו, מה הנפק"מ בין הקדירה להכף, הא בשניהם טעם החלב פגום? [ב"י]
- יז. (1) תחב כף בן יומו לקדירה שאינה בת יומה, או להיפך, ובקדירה היו ירקות, מה דין הכף, המאכל והקדירה, ומה הטעם?
- (2) במקרה שגם הכף וגם הקדירה הם בני יומן, ויש ששים בקדירה נגד הכף, מה דין הכף, המאכל והקדירה? [דרכי משה אות ה]
- (3) והאם מותר לתת איסור צונן בתוך כלי היתר, כשדרכו להשתמש בכלי בלא הדחה או בהדחה? [בדק הבית בב"י]

סעיף ו

- יח. קדירה של איסור שהוחמו בה חמין בתוך מעת לעת מעת שנאסרה ;
- (1) האם נחשבת הקדירה מחמת זה בת יומה שצריכים להמתין מעת לעת מחימום המים?
- (2) ומה הטעם? [ש"ך סק"ב]
- יט. קדירה של בשר שהוחמו בה חמין בתוך מעת לעת מבישול הבשר ;
- (1) האם נחשבת הקדירה מחמת זה בת יומה שצריכים להמתין מעת לעת מחימום המים?
- (2) ומה הטעם? [ש"ך שם]
- כ. קדירה שנאסרה מבשר בחלב שהוחמו בה חמין בתוך מעת לעת מעת שנאסרה ;
- (1) האם נחשבת הקדירה מחמת זה בת יומה שצריכים להמתין מעת לעת מחימום המים?
- (2) ומה הטעם? [ש"ך שם]
- כא. באופנים דלהלן, האם צריך ששים כנגד כל הבצל או רק כנגד הבלוע ;
- (1) בצלים הבלועים מבשר ממש, וידוע כמה בשר בלוע בהם, שבישולם בקדירה חלבית? [ב"י, שו"ע] ומה הטעם? [רמ"א]
- (2) בצלים הבלועים מבשר, שבישולם בחלב? [רעק"א אות יא]
- (3) בצלים שהיו בלועים כולם מחלב, שבלעו אח"כ בשר? [ש"ך סק"ג]
- (4) בצלים הבלועים משאר איסורים, שבישולם בקדירה? [שם]

- כב. (1) בצלים שחתכן בסכין בשרי דק דק או רק במקום אחד, ובישלים בקדירה חלבית, האם צריך ששים כנגד הכל או רק כנגד הבשר או רק נגד מקום הנטילה? [ט"ז סק"י]
 (2) אם בישלים בקדירה של חלב שבישלו בו מים תוך מעת לעת, ואח"כ בישלו בה בשר תוך מעת לעת של בישול חלב, האם צריך ששים נגד כל המים או רק נגד החלב שבלעה הקדירה? [רמ"א] ומה הטעם? [ט"ז סק"א, ש"ך סקכ"ד]
 כג. בצלים הבלועים מבשר או שנחתכו בסכין של בשר, שנתבשלו בקדירה חלבית או בחלב ממש או שנכבשו בחלב, ויש ששים נגד הבליעות, האם גם הבצל מותר או שנשאר באיסורו וצריך להפרישו מן התבשיל, ומה הטעם? [ש"ך סקכ"ג, רעק"א אות יא-יב]

סעיף ז

- כד. (1) מאי שנא בשר רותח שחתכו בסכין חלבי בן יומו, דאמרינן בהו שאם אין ששים בבשר - כל החתיכה אסורה, מהא דאמרינן בית השחיטה רותח וסגי בקליפה?
 (2) מה הנידון לגבי בית השחיטה, משום איסור דם או משום שומן איסור? [טור, ש"ך סקכ"ו]
 כה. מה הטעם דכשחתכו בסכין חלבי בעינן ששים, ובנפל איסור על חתיכה שבקדירה שהוא חוץ לרוטב אמרינן דסגי בנטילה? [ש"ך סקכ"ז]
 כו. חתך בסכין של איסור צנון או בשר רותח, מה חמור יותר, חורפיה דצנון או רותח, לגבי סכין שאינו בן יומו ולגבי אם האיסור מתפשט בכולו? [ש"ך שם, רעק"א אות יג]
 כז. בשר רותח שחתכו בסכין חלבי בן יומו, האם צריך ששים נגד כל הסכין או רק נגד הלהב או רק נגד מקום הסכין שחתך - לשיטת ה"ר פרץ, להשו"ע ולהרמ"א, למהרש"ל, לש"ך ולט"ז - כשיודע בבירור עד כמה חתך וכשאינו יודע בבירור? [טור, ב"י, דרכי משה אות ח, שו"ע, ט"ז סק"ב, ש"ך סקכ"ח]
 כח. (1) כשהסכין החלבי בן יומו, האם סגי בששים או צריך גם קליפה?
 (2) כשהסכין אינו בן יומו, האם בעי קליפה, ומה הטעם, והאם בעי גם ששים נגד שמנונית הסכין?
 (3) בכל מקום שיש איסור מועט, האם סגי בקליפה או דבעינן ששים נגדו? [ט"ז סק"ג, נקוה"כ אות ג, ש"ך סקכ"ט]
 (4) ומה הדין כשיודע שהסכין נקי? [רעק"א אות יד]
 כט. (1) באר דעת הרמ"א, ודעת האיסור והיתר והמהרש"ל באופן שהבשר הרותח מונח בכלי שני ועדיין היד סולדת בו וחתכו בסכין חלבי, האם סגי בקליפה או צריך ששים, ומה הטעם? [רמ"א, ט"ז סק"ד, ש"ך סק"ל]
 (2) איך הכריע ה"ט"ז במחלוקת זו? [ט"ז שם]
 (3) ומה דעת הב"ח בנידון זה? [שם]
 ל. מה הדין בדבר גוש כבשר רותח המונח בכלי שלישי ועדיין היד סולדת בו, בבשר בחלב ובשאר איסורים? [פ"ת סק"ז]
 לא. מה דין הסכין;
 (1) כשהסכין חלבי בן יומו והבשר רותח בכלי ראשון?
 (2) כשהסכין חלבי אינו בן יומו והבשר רותח בכלי ראשון?
 (3) כשהסכין חלבי בן יומו והבשר בכלי שני?
 (4) כשהסכין חלבי אינו בן יומו והבשר בכלי שני? [רמ"א, ש"ך סקל"א]

סעיף ח

- לב. מאכל בשרי חם שנפל עליה גבינה לחה;
 (1) מה דין המאכל?
 (2) מה דין הגבינה?
 (3) מאי שנא מבשר רותח שנחתך בסכין חלבי דבעינן ששים?
 (4) ומאי שנא מאיסור שנפל על היתר חם דצריך נטילה? [ב"י, שו"ע, ט"ז סקט"ז, ש"ך סקל"ב]
 לג. גבינה חמה שנפלה או שהניח בקערת בשר בת יומא - קר או חם, כשיש בו רטיבות או בדבר נגוב, בכמה נאסרת המאכל? [ב"י, שו"ע ש"ך סקל"ג]

סעיף ט

- לד. בישלו דבש במחבת של בשר בת יומא והריקוהו חם בקערה של חלב בת יומא, כשפסק הקילוח או כשלא פסק הקילוח;
 (1) מה דין הדבש?

- (2) אלו ב' טעמים למדנו לדין זה?
(3) ומה הנפק"מ בין הטעמים? [ב"י, שו"ע, ט"ז סק"יז]
לה. (1) לפי הטעמים דלעיל, באר מה דין הקדירה - האם אסורה או מותרת?
(2) ומהי דעת המחבר והרמ"א בזה?
(3) ומה הדין במשקה מע"ד העשוי מדבש? [ש"ך סקל"ד].

שאלות מעשיות בחומר הנלמד בחודש טבת תשע"ו

יו"ד הלכות בשר בחלב סימן צד חוץ מסעיף ה

- א.** לקח כוס חרסינה או פלסטיק חדשה והכניס לתוכה חלב קר.
1. אם שהה החלב בכוס כמה דקות עד ששתה אותו, האם הכוס נהייתה חלבית.
  2. האם שונה הדין כאשר כבר השתמש פעם או פעמיים באותה כוס לשתיה קרה או חמה.
  3. האם יש חילוק כמה זמן השאיר בתוכה בפעמים הראשונות את השתיה הקרה.
  4. וכן אם הכניס מרק בשרי קר לתוך צלחת חרסינה או פלסטיק, ואח"כ הכניס לתוכה מאכל חלבי וחימם במיקרוגל.
- [ט"ז סק"א, נקודה"כ, משב"ז סק"ב, וסימן ק"ה סק"א, חר"ד שם סק"ג, יד יהודה קצר סק"ב, וסימן ס"ט ארוך סק"ט].
- א. כלי חרס חדשים נחלקו ה"ט"ז והש"ך, האם שונה מכל כלים לענין כבוש, ובחור"ד כתב שכל שלא שבע מלבלוע בולע מיד, ובהגהות מהרש"ק [על המשב"ז סימן ק"ה] כתב שאפי' שבולע מיד מ"מ אינו בולע יותר מכד"ק, וביד יהודה כתב ג"כ שכלי חרס בולע מיד ומ"מ מאחר ובכבישה זו של פחות ממעל"ע רק ממשות המאכל נבלע בכלי ולא טעמו, ושיעור הבליעה הוא מועט, ולכן אם בישל בו אח"כ יש במאכל ס' כנגד הממשות שנבלע בכלי כי הוא דבר מועט.
- ב.** קדרה שהתבשל בה מעט מרק בשרי, ועירבב אותו עם מצקת חלבית.
1. מה דין המרק כשהיה בקדרה ס' רק כנגד מקום המצקת שהכניס לתוך המרק.
  2. אם אח"כ עירב עם כל המצקת קדרה שהתבשל בה מרק פרווה, ואין במרק ס' כנגד כולה, מה דין המרק.
  3. אם הכניס רק חלק מהמצקת למרק הפרווה, וכנגד אותו חלק יש במרק ס', אבל עלו אדים מהמרק לכיוון החלק של המצקת שנשאר בחוץ, ובצירוף החלק שבחוץ אין בקדרה ס' כנגדה.
  4. מה הדין אם חלק מהמצקת לא נכנס כלל לתוך גובה הקדרה.
  5. האם יש חילוק בכל הנ"ל אם המצקת עצמה היתה חמה או קרה.
  6. האם יש חילוק בכל הנ"ל בין מצקת מתכת למצקת עץ וכדו'.
- [ס"א, ש"ך סק"ג, פ"ת סק"ג, חכמ"א כלל מז' ס"ז, משב"ז סק"א, חר"ד סימן צ"ב ביאורים סק"ז, וסקט"ז, וסימן ס"ט סק"ב, שפ"ד סימן צ"ז סק"ב, מג"א סימן תנ"א סק"ב, רע"א שם, מ"ב סימן תנ"א סק"ח, דגול מרובה על הש"ך סימן ס"ט סק"ד].
- ב.** המחבר כתב ב' דעות האם אמרינן חם מקצתו חם כולו, וברמ"א כתב [וכן דעת המחבר כמבואר בש"ך] שלהלכה קי"ל שלא אמרינן חם מקצתו חם כולו שיפלטו הבליעות מהמצקת שתחבו בקדרה גם מאותו חלק שלא נתחב בתוך המאכל, אלא שלדעת המג"א כל הדין שלא אמרינן חם מקצתו חם כולו זה רק לענין שאין בכוחו להפליט את הבליעות גם מהחלק שאינו נוגע במאכל, אבל להיפך הבליעות שנבלעים לתוך המצקת מהמאכל שבקדרה מתפשטים לתוך כל המצקת, אבל בש"ך מבואר דלא כהמג"א שכל שבמציאות אינו חם כולו אינו מתפשט כלל לחלק שמחוץ למרק ואינו נאסר כלל, אלא שמ"מ לכתחילה צריך הגעלה.
- כל זה אם לא עלה זיעה מהקדרה לכל המצקת, אבל אם הגיע זיעה גם לחלק של המצקת שלא בתוך המאכל והיא בתוך הקדרה, לדעת המשב"ז בכה"ג הזיעה פועלת ב' דברים גם להבליע למקום שהגיע אליו הזיעה, וגם פועלת להפליט ממנה את הבליעות לתוך המרק, אבל לדעת החו"ד הזיעה פועלת רק שהמאכל שבקדרה יבלע לתוך כל המצקת כולה אפי' במקום שאינו חם, אבל אין בה כח להפליט אל תוך הקדרה.
- ואם המצקת חמה, דעת הפמ"ג, הרע"א, והחו"ד, שאפי' שאין כולה ברוטב, אמרינן חם מקצתו חם כולו גם לענין שיפליט מכולו, אבל בדגול מרובה חולק ע"ז.
- כל דינים אלו רק במצקת ממתכת אבל אם המצקת עשויה מעץ או פלסטיק וכדו' לא אמרינן בהם כלל חם מקצתו חם כולו, אפילו באופן שחם כולו וכן באופן שהזיעה מגעת אליו.

- ג.** מצקת בשרית שתחבו אותה לתוך קדרה שמתבשל בה מרק בשרי, וחלק מהמצקת היה מחוץ למאכל והיה צונן.
1. נגע במצקת בטעות בידיים מלוכלכות בגבינה, קינחה מיד, ואח"כ הכניס את כל המצקת לתוך המרק, מה דין המרק.
  2. מה הדין אם אחרי שקינחה השאיר את המצקת כך, ובמשך הבישול נתחממה כולה.
  3. האם יש חילוק בהנ"ל בין מצקת מתכת למצקת עץ.

4. וכן מחבת שטיגנו בה מאכל בשרי, ובסמוך אליה טיגנו במחבת אחרת מאכל חלבי, והידית של המחבת הבשרי בלטה מעל המחבת החלבית, וכשהבחין בכך הזיז אותה והידית היתה עדיין צוננת, או שהזיזה אחרי שכבר התחממה, מה הדין בזה.

5. וכן אם בשעה שהכניס את מרדה עם מצות לתנור, עבר ילד שידו מלוכלכת בחמץ ונגע עמה בצידו השני של המרדה, מה דין המצות.

[ס"א, משב"ז סק"א, פ"ח סק"ג, ש"ך סימן צ"ב סוסק"ח, יד יהודה קצר סקמ"ז, חר"ד סימן צ"ב חידושים סק"ז, ש"ך סימן קכ"א סק"ז-י"ח, רע"א על המג"א בסימן תנ"א סק"ד].

ג. אפילו ש"ק"ל שלא אמרין חם מקצתו חם כולו, מבואר בש"ך שאם בשעה שחלק מהמצת חמה נגע איסור בצד השני, לענין זה כן אמרין בכלי מתכות חם מקצתו חם כולו שיבלע במקומו. אמנם גם זה רק מדין חם מקצתו חם כולו ולכן במצת מעין גם מקומו לא יאסר. אבל אם חם במציאות גם בעין יבלע במקומו.

ומ"מ מבואר בפמ"ג שכל זה רק כאשר אין תשמישו ע"י האור, אבל אם תשמישו ע"י האור לעולם נחשב חם כולו ומתפשט בכולו.

ד. כף שעירב בה חלב על האש, ואח"כ תחב אותה בטעות לתוך קדרה עם מרק בשרי.

1. כמה מרק צריך שיהיה בקדרה כדי שיוכל להתירו.
2. האם שונה הדין אם השתמשו בכף הזו במעת לעת האחרון בחלב רותח רק בתוך צלחת.
3. וכן האם שונה הדין כאשר במעל"ע האחרון רק היתה הכף בכיור החלבי ושפכו לתוך הכיור חלב רותח.
4. מה יהיה הדין באופן שתחב את הכף החלבית לקדרה שהתבשל בה מרק לשבת או צורך שמחה וכדו'. !!! אני מבין שזה קשור לשאלות הקודמות, ולכן שיניתי ממצת וכו' לכף – שיראה קשור לשאלה זו !!!
5. וכן מה הדין אם הוציא מקדרה שמתבשל בה מרק ירקות חלבי במסננת שהשימוש הרגיל שלה הוא לערות לתוכה את המאכלים הבשריים אחרי הבישול לסנן מהם את המרק.

[ט"ז סק"א, נקודה"כ, משב"ז סק"א, ט"ז סימן צ"ה סק"ב].

ד. ברמ"א העמיד את הציור שצריך לשער בס' כנגד כל הכף, בכף חולבת שתחבו אותה בכ"ר תוך מעל"ע, ובט"ז כתב שה"ח אם עירו חלב על הכף ותחבו אותה אח"כ לקדרה עם בשר יאסור, ובנקודה"כ הקשה שמאחר והחלב אסר רק ע"י עירו החלב נבלע רק בכדי קליפה של הכף, ואינו דומה לציור של הרמ"א שצריך לשער כנגד כולו, ובמשב"ז ביאר שהט"ז לשיטתו שבאין הפס"מ עירו אוסר בכולו, אלא שהקשה שא"כ ה"ה נמי כלי שני באין הפס"מ אוסר בכולו ולדעת הט"ז [סימן צ"ה סק"ב] כשהרגילות הוא להשתמש בו ע"י עירויות הרבה נבלע בכולו.

ה. מרק בשרי שאחרי שהצטנן מהבישול, נמצאה בתוכו כפית חלבית שהיתה בתוכו מתחילת הבישול.

1. אם בכל המרק הבשרי היה ס' כנגדה, מה דין הכפית.
2. אם אח"כ עירבב בכפית מאכל שבסיר חלבי רותח, או מרק ירקות רותח, ולא היה בהם ס' כנגדה, מה דינם.
3. אם אח"כ הכניס בטעות את הכפית לתוך קדרה בשרית אחרת, ולא היה בה ס' כנגד הכפית, מה דין המאכל שבקדרה, ומה דין הכפית.
4. מה הדין אם באמצע הבישול ראה את הכפית והוציאה מהקדרה.
5. מה הדין אם מסתפק האם הכניס את הכפית החלבית לתוך מרק בשרי, או שמא הכניס כפית אחרת, וכן אם מסתפק האם היה בקדרה השניה ס' כנגדה.

[ט"ז סק"ג, משב"ז שם, חמ"א כלל מז' סק"ז, ש"ך סק"ד, שפ"ד סק"א, וסק"ח, יד יהודה סימן ס"ט סקס"ג אות י"ב, רע"א על הש"ך סק"ז, חר"ד ביאורים סק"ז]

ה. כשהוציא רק אחרי שנצטנן בשעת הבישול הוא מקושר עם כל המרק שבקדרה כולה ולא מתערב בנפרד עם החלב שבכפית, וכשמוציאה אחרי שכבר נצטננה למרות שמעורב בתוכה בשר וחלב אבל אינם מעורבים ע"י בליעות. ומאחר ובעודו בקדרה הבליעות של החלב שבכף התפשטו בשוה בכל הקדרה והיה ס' כנגדה, ונשאר בכף רק שיעור מועט ממש, וביותר שמדינא ממש כבר נחשב מחמת כן להגעלה אלא שרק מחמירין שלא להחשיבו להגעלה, ולכן אם אח"כ תחבה לתוך חלבי רותח, או לתוך מרק ירקות רותח, אפי' שאין במרק השני ס' כנגד הכפית, הכפית מוגדת לכפית חלבית של היתר ומותר, אבל אם בשעה שמוציא אותה בעודה רותחת דינה כמצת שלפחות לחומרא חיישין שהוא כ"ר ומה שתוכו מתבשל בו עצמו, ובפרט אם היה בו מעט.

אבל אם תחבה אח"כ לתוך קדרה שמתבשל בה בשרי, אפי' שבעודה בקדרה הבשרית הראשונה שהתה שם זמן רב והמרק שבקדרה הבשרית העלה רתיחות כראוי, מ"מ לא אמרין שהמרק הבשרי הגעיל את הכף החלבית וכבר אין דינה ככף חלבית, ולכן אוסרת את הסיר הבשרי השני. ואפי' שהטעם שלא מחשיבין את הבישול להגעלה זה רק חומרא שמא יבואו לטעות וכדו', מ"מ אינו נחשב לספק, ואפי' במקום ספק לא אמרין בזה ספק דרבנן לקולא. כן מתבאר במשב"ז, ובחמ"א נסתפק אם אפשר לצרפו מה"ל לס"ס.

ו. שתי קדירות עם מרק בשרי שהתבשלו על האש, והעביר בטעות כמה פעמים עם מצת חלבית מהקדרה האחת לשניה, ובכל קדרה היה בדיוק ס' כנגד הכף.

1. מה דין שתי הקדירות.

2. מה הדין אם באותה קדרה עצמה שעירבב עם מצקת חלבית, תוך כדי העירבוב הוציא כמה פעמים את המצקת עם קצת מרק בתוכה והכניסה שוב לתוך הקדרה, ויש בקדרה ס' רק כנגד המצקת.
[ס"ב, ש"ך סק"ז, שפ"ד שם, חר"ד חידושים סק"ז, יד יהודה ארוך סק"ז, חכמ"א כלל מז' ס"ח].

ו. לדעת המחבר צריך ב' פעמים ס' כנגדה, אבל לדעת הרמ"א בפעם אחת ס' סגי, אמנם גם לדעת הרמ"א שבפעם אחת ס' סגי, זה רק אם כשתחב את המצקת פעם שניה לקדרה היתה ריקנית, אבל אם הוציא עמה מרק והכניסה לתוך הקדרה השניה, הרי זה כב' איסורים שנפלו לקדרה בזה אחר זה שצריך ס' כנגד כל אחד מהם.
ובחור"ד והחכמ"א כתבו שלפ"ז לא רק אם תחבה לקדרה אחרת, אלא ה"ה אם תוך כדי עירוב הוציא עם המצקת קצת מרק והחזיר לתוך אותה קדרה בעצמה, והכניסה שוב לאותה קדרה צריך ס' כנגדה.

ז. קדרה חלבית שבישלו בה בטעות בשר, ואחרי כמה שעות, כשכבר עבר מעל"ע מהפעם האחרונה שהשתמשו בה בחלב רותח. בישלו בה שוב מרק פרווה או בשרי.

1. מה דין הקדרה והמרק שבתוכה.
2. וכן מצקת חלבית בת יומה שעירבבו בה מרק בשרי והיה במרק ס' כנגד מה שתחבו מהמצקת לתוכו, והוציא את המצקת בעודה רותחת. אחרי כמה שעות, כשכבר עבר מעל"ע מאז שעירבו במצקת בפעם האחרונה חלבי רותח, עירבב בה מרק אחר, מה דין המרק השני.
3. האם יש חילוק בין עירבב עם המצקת בפעם השניה מרק בשרי לבין עירבב מרק פרווה.
4. מה הדין בכל הנ"ל אם כבר במרק הבשרי הראשון לא היה ס' כנגד המצקת.
5. אם את המרק השני הכינו לצורך שבת או שמחה וכדו', האם משתנה הדין, ובאיזה אופן.
[ש"ך סק"ז, שפ"ד שם, רע"א סק"א וסק"ז, חר"ד ביאורים סק"ז, פרח סק"ט, בית מאיר, חכמ"א כלל מז' ס"ח].

ז. עבר מעל"ע רק משעה שנבלע בו רק אחד מהמינים, וממין השני עדיין לא עבר מעל"ע, נחלקו בזה הפוסקים, לדעת הש"ך, הפר"ח, הפמ"ג, והחכמ"א, כל תערובת של בבי"ח שכבר נהיה חנ"ג והבשר או החלב עדיין ב"י נשאר עדיין דינו כחנ"ג של בבי"ח ואוסר, ואפילו שבכל חנ"ג אמרינן שאין הנאסר יכול לאסור יותר מהאוסר, ביאר החור"ד שבבי"ח נחשב ששתי האוסרים קיימים, ואפי' לדעת הט"ז שסובר שבבי"ח שאחד מהמינים נפרד לגמרי מהשני כבר אינו נחשב לתערובת של בבי"ח ואינו אוסר, כשכשרק נהפך לנטל"פ נחשב שהוא עדיין קיים בתערובת ואוסר, אבל לדעת הבי"ח והחור"ד, וכן מצדד הרע"א, כאשר הבשר או החלב כבר אינו ב"י, הרי זה ככל נטל"פ ואינו אוסר.

אמנם טעמו של החור"ד להתיר בצירוף שמצקת שהוציאו מכ"ר אינו נחשב לכ"ר, ודעת הרע"א שצירוף זה בלבד אינו מספיק אלא מצרף גם דעת הסוברים שבבלוע בכלי בכלל לא אמרינן חנ"ג, ומ"מ כתב הרע"א שצירוף זה הוא רק במקום שהאיסור הוא רק דרבנן, - והנפק"מ בזה הוא שקדירה דינה שונה ממצקת, וכן אם תחב פעם ראשונה את המצקת לא היה ס' כנגדה. - וכן יהיה נפק"מ בין הטעמים אם הקדירה שנהיה תחיה מינו של זה שעדיין ב"י או אינו מינו שלהרע"א אין צירוף של דרבנן. ולפ"ז באופן שבתחובה הראשונה של המצקת החלבית לקדרה הבשרית כבר לא היה ס' כנגדה, כלומר שהקדרה הראשונה והמצקת נאסרו בשעה שהמצקת היתה עדיין בתוך הקדרה, וכן באופן שבישלו בשר בקדרה חלבית שבדרך כלל אין בקדרה ס' כנגד הבלוע בתוך דפנותיה, לפי המבואר בש"ך [לקמן סק"ב] שכל איסור הבלוע בקדרה ותוך מעל"ע בישלו בקדרה שוב, מונים מעל"ע משעת בישול השני, דמאחר והאיסור הבלוע בדפנות הקדרה יצא ע"י הבישול שעה אחת לאויר העולם והוא איסור שלא שייך בו נ"ט בר נ"ט, גם האיסור הראשון לא נהיה נטל"פ, א"כ כל שלא היה ס' לכרע צריך למנות מעל"ע מעת שתחבה לקדרה של בשר, וכן באופן של בישול בקדרה אם בבישול הראשון של הבשר לא היה ס' כנגד כל הבליעות של חלב שבקדרה מאחר ובשעה שבישלו בה את הבשר נפלטו הבליעות של החלב לתוכה ובשעה שנפלטו נאסרו כי היה בקדרה תערובת של בבי"ח, ככה"ג לכרע"ג גם ביחס לחלב מונים רק משעת הבישול השני ולא מהבישול הראשון ולא שייך כאן שום צירוף של דעת הסוברים שלא אומרים חנ"ג בכלים כי שתיים עדיין נחשבים בני יומם גם החלב וגם הבשר, וצריך למנות מעל"ע ככה"ג מעת שבישלו בה בשר.

ח. גז שמלולך מגלישות של בשר וחלב, ורוצה לנקותו.

1. האם מותר לנקותו ע"י שישפוך עליו מים רותחים מהכד חשמלי, האם יש חילוק כשיש ממשות של לכולך וכשאין ממשות.
2. וכן כשמכשירים את השיש לפסח על ידי עירוי רותחים מכד חשמלי, באיזה כד ישתמש, של חמץ, של פסח, או בכד מיוחד לכך.
3. האם מותר להוסיף מכד חשמלי מים רותחים ישירות לבקבוק תינוק עם מטרנה חלבית, או לכוס קפה עם חלב.
4. וכן מי שרוצה להוסיף מים חמים לקדרה של הטשולנט הבשרי, האם יכול לערות לתוכו מהדוד של שבת שמשמש בו גם להכנת קפה או מטרנה חלביים.
5. האם מותר בפסח לערות מים רותחים מכד חשמלי או דוד, לתוך בקבוק תינוק שאוכל בו דייסת קטניות.
6. וכן מי שיש לו עובד זר בבית, האם מותר לו לערות מהמרק שבקדרה שלו לתוך הקדרה או הצלחת של העובד הזר.

7. בכל האופנים דלעיל, מה הדין בדיעבד.

[ס"ג רמ"א, ט"ז סק"ז, משב"ז שם, ש"ך סק"א, ביאור הגר"א סק"א, חכמ"א נ"ט ה', פלתי סק"ח, יד אברהם, יד יהודה קצר סק"ב, שעה"צ סימן תמ"ד סק"ד, חק יעקב סימן תנ"א סק"ה, אליהו רבה סימן תנ"א סק"מ]

ח. ברמ"א כתב שלכתחילה אסור לערות מכלי שיש בו שומן לתוך נר דולק ובדיעבד אין לחוש. לדעת הט"ז לכתחילה אסור כי תתאה דבר ומחברו, ובש"ך כתב שהכל הנר עולה ומחברו, ולכאורה לדעת שתייהם מייירי שהתתאה חם, וכמבואר בפמ"ג, וכן ע"כ שאין היס"ב בהכל דאם סולדת מבואר בסימן צ"ב שזיעה אוסרת גם בדיעבד, אבל להיפך כאשר התתאה קר והעליון חם לא שייך דין זה וכן מבואר בט"ז סוף סימן תנ"ב אבל בחק יעקב חולק על הט"ז וכמותו מבואר במ"ב סימן תמ"ד סק"ד. וכששתייהם חמים במשב"ז מסתפק בזה, וכיד יהודה כתב שראוי להחמיר, והחכמ"א מיקל. אבל האליהו רבא מחלק שגם לכתחילה ניצוק חיבור רק באיסור ולא בהיתר. ואפילו חמץ לפני זמנו נחשב לענין זה כהיתר.

ט. תחב כף חלבית לתוך צלחת מרק בשרי רותח.

1. מה דין המרק, הבשר, הכף, והצלחת.
2. וכן כוס קפה רותח שהכניס לתוכה חלב קר או חם, ועירבו בכף בשרית, מה דין הקפה והכלי.
3. האם יש הבדל בין צלחת פלסטיק, חרסינה, ומתכת.
4. וכן מי שאין לו כף חלבית, האם לכתחילה מותר לערב את הקפה החלבי עם כף בשרית.
5. וכן צלחת עם מרק פרווה רותח, והכניס למרק אטריות וחתיכת בשר, ועירב עם כף חלבית, מה דין המרק, הבשר, האטריות, הצלחת, והכף.
6. האם יש הבדל אם המרק היה חם, רותח, או צונן, וכן אם גם הבשר והאטריות היו רותחים או רק אחד מהם.
7. וכן מה הדין אם הכניס לתוך המרק הפרווה קוגל חלבי וחתיכת בשר, ושניהם היו רותחים, או אחד מהם, או שניהם היו צוננים.
8. בכל האופנים הנ"ל, מה הדין אם רק מסתפק האם השתמש בכף חלבית או בשרית, או בצלחת חלבית או בשרית.
9. האם יש הבדל בהנ"ל אם בישלו מאכלים אלו לצורך שמחה או סעודת שבת וכדו'.

[ס"ב, ס"ג, ט"ז סק"ב, משב"ז שם, נקוה"כ, רע"א סק"ט, יד יהודה ארוך סק"א, וקצר סק"ב, פ"ח סוף סימן ס"ח, משב"ז סימן ס"ח סק"ט, דין הדין, רע"א שם].

ט. לדעת המחבר והרמ"א כלי שני אינו אוסר כלל, לדעת הט"ז שלא במקום הפסד אוסר ככולו, לדעת הש"ך שלא במקום הפסד אוסר אבל רק כד"ק, אמנם לדעת הפמ"ג גם אם כלי שני אוסר, זה רק בב' תנאים הא' כאשר אינו צריך גם להבליע וגם להפליט אלא רק אחד מהם, הב' כאשר הונח מאכל רותח בכלי ריק והונח עליו מאכל אחר צונן דמאחר ובכלי לא אמרינן תתאה גבר המאכל נשאר רותח ומבליע או מפליט ממה שעל גביו, אבל מאכל רותח וצונן שהוכנסו בכלי שיש בו מאכל אחר צונן מדין תתאה גבר הכל נחשב לצונן ואינם מפליטים ומבליעים. ומ"מ כתב הפמ"ג שאם שתי המאכלים שהוכנסו לתוך המאכל הצונן שבכלי שני היו רותחים אפילו שהוכנסו לתוך כלי עם מאכל צונן מפליטים ומבליעים זה מזה. אבל לדעת הפר"ח והיד יהודה כ"ש מפליט ומבליע כאחד. ומ"מ רק המאכל או כלי חרס עצמו נאסר בכ"ש לדעת המהרש"ל אבל כלי אחר לכו"ע אינו אסר בכ"ש, ומ"מ לדעת המנח"י אם פאשר צריך להגעילו. ומ"מ גם לדעת הט"ז כל שאין היד הכוית בו למרות שכ"ש אוסר זה רק מדרבנן ונפק"מ לספיקו.

י. מרק בשרי רותח ששפכו אותו לתוך צלחת או קדרה חלבית צוננת.

1. מה דין הקדרה, הצלחת, והמרק.
2. וכן אם הכניסו בשר רותח לצלחת פרווה, והניח בצלחת סמוך לבשר קוגל חלבי קר, ולא נגע בבשר, מה דין הקוגל.
3. וכן פיצה חלבית או גבינה צהובה שהיו מונחים על השולחן והניחו עליהם בטעות תבנית בשרית רותחת, מה דין המאכל שבתבנית, התבנית, והפיצה או הגבינה צהובה.
1. וכן קדרה חלבית שהסירו מהאש, והניחו אותה על השולחן על גבי שניצל בשרי.
2. וכן להיפך, אם הניחו בטעות קדרה צוננת ע"ג חתיכת רותחת.
3. האם יש הבדל בהנ"ל אם בקדרה הרותחת שהניחו אותה על חתיכה צוננת היה מאכל כשהיתה על האש, או שעמדה ריקה על האש.
4. וכן קדרה בשרית רותחת שהסירו אותה מהאש והניחו אותה ע"ג השיש החלבי, מה דינה.

[ש"ך סק"י, סק"א, שפ"ד שם, חר"ד ביאורים סק"ט, חידושים סק"ג, רע"א סק"ב, ס"ג רמ"א, ט"ז סק"ג, ש"ך סק"י, סק"ב, משב"ז סק"ד-ה, חכמ"א נ"ז ס"ח].

י. לדעת המהרש"ל בכלי לא אמרינן תתאה גבר, ולדעת הש"ך אמרינן, ולדעת הפמ"ג דעת המהרש"ל שבמקום שלא אמרינן תתאה גבר העילאה מבליע ככולו, אבל הפמ"ג חולק שלעולם לעילאה אין אפשרות להבלע יותר מכד"ק. ומ"מ מבואר בחו"ד שגם לדעת המהרש"ל כשהכלי הוא העילאה אמרינן תתאה גבר, אלא שלדעת הש"ך אדמיקר אינו מפליט בליעות כל, אבל בפמ"ג כתב שדברי הש"ך הם רק בבליעות שבמאכל אבל לא בבליעות שבכלי. ובדבר שנתלבן ע"י האור מבואר בחו"ד שגם כאשר הוא עילאה אוסר ככולו.

יא. טיגן שניצל במחבת, אחרי שנכבה בעודו רותח, נפל עליו כמה פרוסות גבינה צהובה, בזה אחר זה.

1. מה דינם. האם יש חילוק בין אם הספיק להוריד את העליונים לפני שהתחממו, או רק אחרי.
2. ומה הדין במי שהניח כמה שניצלים זה ע"ג זה התחתונים כבר היו צוננים, והעליון עדיין היה רותח, ובעודו רותח נפל עליו פרוסת גבינה צהובה.
3. וכן מי שהניח בטעות שניצל רותח ע"ג פיצה צוננת, ובעוד השניצל רותח הניחו עליו פרוסת גבינה צהובה, מה דין הפיצה, השניצל, והגבינה הצהובה.
4. וכן מי שהניח קדרה בשרית רותחת ע"ג שיש חלבי, ונפל על הקדרה הבשרית הרותח שוקולד חלבי, מה דין הסירים, המאכלים, והשוקולד.

[ס"ה, ט"ז סק"ג, משב"ז סק"ד, ש"ך סק"ז, שפ"ד שם, שפ"ד סק"ד, ביאור הגר"א סק"מ, יד יהודה קצר סק"ג, סימן צ"ב ט"ז סק"ה וש"ך סק"ז, חר"ד סימן צ"א ביאורים סק"ה, רע"א על משב"ז סימן ס"ח סק"ט]

יא. לדעת החו"ד תתאחז חם ועילה צונן והניחו עליו צונן אחר ביחס לעליון לא אמרין תתאחז גבר לחמם את האמצעי אלא האמצעי נחשב התתאחז ביחס למה שמעליו וצונן, אבל בפמ"ג מבואר שעליון נחשב ע"י התתאחז לרותח, וכן להיפך כשניח חם ע"ג צונן ומעל החם הניח צונן שביחס למה שתחתיו נחשב לעילאה וביחס למה שמעליו נחשב לתתאה.

- יב. אפו בטעות את ההפרשת חלה בתבנית, והוציאו אותה והניחו אותה בתוך תבנית שבה חלה רותחת, ונגעו זו בזו.**
1. מה דין החלה באופן שגם החלה וגם ההפרשת חלה היו רותחות, ומה הדין כשרק אחת מהם היתה רותחת.
  2. מה הדין בזה אם אין לו חלות אחרות לשבת.
  3. האם יש חילוק בין הכניסו את ההפרשת חלה לתבנית שבה נאפתה החלה, לבין העבירו את שתיהן לתבנית אחרת.
  4. מה הדין אם הוציא שניצל רותח ממחבת והניח סמוך אליו ממש גבינה צהובה, נגעו זה בזה.
  5. וכן אם הניח בצמוד לשניצל פשטידה חלבית צוננת, או להיפך שהניח שניצל קר בסמוך לפשטידה חלבית רותחת, ונגעו זה בזה.
  6. מה הדין אם הוציא בורקס חלבי רותח ושפך על ידו רוטב בשרי קר, מה דין הבורקס והרוטב.
  7. וכן מי שהוציא בורקס רותח מהתנור, ושפך בסמוך אליו רוטב צונן שנעשה מירקות של שביעית, מה הדין.

[רמ"א ס"ד, וס"ז, ט"ז סק"ה, ש"ך סק"ט, חכמ"א ס' ס"א, שפ"ד סק"ד, יד יהודה ארוך סק"ז, ש"ך סימן צ"ד סק"ז, רע"א כאן סק"ג, משב"ז סק"ה, חר"ד סימן צ"ב ביאורים סוף סק"ג].

יב. לדעת הרמ"א כשהאיסור בעין אין אנו בקיאים ואוסר בכולו, וכשרק נוגעין זה בזה והאיסור חם תלוי במחלוקת הרמ"א והש"ך כנגד המהרש"ל והט"ז, אמנם כשנגעו רק בתבנית אחרת לא בזה שנאפתה בה, הרי זה כ"ש ותלוי במחלוקת של כ"ש, ואם אחד בשר ואחד חלב שתיים נחשבים כאיסור ואין חילוק מי הוא החם, ואם אחד רק ממולא הרי זה כבלוע ובקיאים לחלק בו בין כחוש ושמן ואינו אוסר יותר מכד"ק, ואם אחד הוא רוטב הוא אוסר כד"ק, אבל אינו נאסר כי אינו מפליט בליעות כאשר הוא רק מהצד, אבל לדעת הש"ך דין נוגעים זה בזה שוה למליחה שכאשר אחד צלול אוסר כולו.

- יג. בישלו כמות גדולה של תפוא בתוך מרק ירקות, כשחלק מהתפוא נמצא מחוץ למרק, ונודע אח"כ שהשמן שבמרק היה של שביעית.**
1. מה דין כל התפוא.
  2. מרק שבישלו אותו עם ירקות של שביעית, והוציאו ממנו את כל הירקות, ואח"כ בישלו בו תפוא. מה דין התפוא.
- [ס"ד, משב"ז ק"ח סק"א, שפ"ד סק"ח, חר"ד ביאורים סק"ח, וסק"ב, חזו"א יור"ד כ"ב סק"ח, יד יהודה ארוך סק"ל].

יג. השמן נחשב לבעין ולכן כל מה שהיה בתוך המרק שהשמן מעורב בתוכו נאסר, וכן כל התפוא שבתוך השמן ודאי נאסרים לגמרי, אבל התפוא שמחוץ למרק והשמן, מאחר ושמן מוגדר לכחוש [כמבואר במשב"ז סימן ק"ח סק"א, וכן מצדד בחזו"א יור"ד סימן כ"ב סק"ז] ובבלוע אנו בקיאים לחלק שאינו יוצא לא רוטב, לדעת השפ"ד [סק"ח], וכן מבואר להדיא בש"ך סימן צ"ב סק"ג] אפי"י שכל החתיכות נוגעות אחת בשניה והתחתונה כן נוגעת באיסור שבעין ולא רק בבלוע, מ"מ ביחס לחתיכה שאינה נוגעת באיסור עצמה נחשב האיסור כבלוע, ואינן נפלט, אבל לדעת החו"ד [ביאורים סק"ח] והחזו"א איסור שהוא בעין ונוגע בחתיכת היתר, ומעליה יש עוד חתיכת היתר, כל שהוא בבת אחת, גם ביחס לחתיכה שמעליה נחשב האיסור לבעין שאין אנו בקיאים ומתפשט בכולו, ולכן גם ביחס לתפוא שאינה נוגעת בשמן עצמו, נחשב השמן כבעין ולא לבלוע בתפוא הראשון.

ולדעת החו"ד [ביאורים סק"ב] כמו שאיסור הבלוע בתוך דבר גוש לא נפלט ממנו בלא רוטב, ה"ה נמי איסור הבלוע בתוך דבר לח וצלול אינו יכול להפלט ממנו בלא רוטב אחר, אבל ביד יהודה [ארוך סק"ל] חולק עליו שודאי איסור שבלוע בתוך צלול כן נפלט, ואינו צריך רוטב אחר להפליטו, [ועיין היטב שפ"ד סק"ד, ובדי השולחן ביאורים ד"ה אבל].

יד. טיגנו קציצות מירקות, חלק מהן מירקות של שביעית, והניחו אותן בין קציצות כשרות רותחות.

1. מה דין כל הקציצות.
  2. מה הדין אם הניח ע"ג הקציצות שניצל בשרי.
  3. האם יש חילוק אם השניצל עשוי מבשר שמן או מבשר רגיל.
  4. האם יש חילוק אם השניצל היה קר או רותח.
  5. מה הדין אם הירקות היו של היתר ורק טיגנו אותם בשמן של שביעית, והניחו עליהם בשר שמן.
- [ס"ה רמ"א, ט"ז סק"י, נקודה"כ, ש"ך סק"ח, וסק"ט, ביאור הגר"א סקנה, פלתי סק"י, מ"ב סימן תס"א סק"ל, וסימן תמ"ז סק"ח, שפ"ד סק"ד וסק"ח-יט, רע"א סק"ט, יד יהודה קצר סק"מ].

יד. איסור דרבנן כחוש מבואר בפמ"ג שאוסר רק כד"ק, ובאופן שהאיסור כחוש וההיתר שמן, לדעת המחבר [ס"ה] והש"ך [סק"ט], וכן נקט המ"ב להלכה, ההיתר השמן מפטם את האיסור ונותן לו כח להתפשט ולאסור את ההיתר עד ס', אבל הט"ז והביאור הגר"א [נ"ה] חולקים על דין פיתום, והפליתי [סק"י] מחלק, שרק באיסור כזה שלפעמים יכול להיות שמן אמרינן שההיתר השמן בכוחו לפטמו, אבל איסור כזה שלעולם אינו שייך שיהיה שמן לא אמרינן בו פיתום. יתירא מכך מסתפק בפמ"ג [שפ"ד סק"ח] האם באיסור דרבנן שהוא כחוש ממש וההיתר שנוגע בו אינו כחוש ממש, לגבי הפיתום מיהא אמרינן שאנו בקיאים לומר שההיתר אינו שמן ואינו מפטם את האיסור דרבנן הכחוש, או שגם ביחס לפיתום אמרינן שאין אנו בקיאים לחלק בין כחוש לשמן, וברע"א [סק"ט] כתב שמהרמ"א משמע שגם בכה"ג אמרינן פיתום והניח בצ"ע. ובשפ"ד [סק"ד] מסתפק אם בכדי שלהיתר יהיה כח לפטם את האיסור צריך ששניהם יהיו חמים, או שאפי' אם הוא צונן בכוחו לפטם, אלא שכתב שמאחר והתתאה חם ממילא נחשב שגם העילאה חם ולכן יכול לפטמו, וביד יהודה [קצר סק"מ] כתב שאפי' אם הוא צונן, מאחר והתתאה חם מועיל שיוכל להתפשט בכולו. אמנם זה רק כשאיסור הוא בעין ונגע בהיתר, אבל איסור כחוש שבלוע במאכל ונוגע בהיתר שמן לכרע לא אמרינן פיתום, כמבואר בנקודה"כ. ובש"ך [סק"ט] שפ"ד [שם וסק"ח].

טו. טיגנו קציצה של ירקות של שביעית אחר הביעור בשמן והניחו עליה שניצל רותח מבשר שמן ועל השניצל הניחו עוד קציצה של ירקות שטוגן בשמן כשר.

1. מה דין הבשר, והקציצה העליונה.
  2. וכן אם טיגנו שניצל מבשר שמן, והניחו עליו קציצה מירקות של שביעית, ועליה קציצה העשויה מירקות של היתר, מה דין הקציצה העליונה.
  3. וכן אם לקחו את הקציצה העשויה מירקות של שביעית שטיגנו אותה יחד עם שניצל העשוי מבשר שמן, וחיממו אותה אח"כ ביחד עם קציצות העשויות מירקות של היתר, מה דין הקציצות האחרות.
- [ס"ה רמ"א, שפ"ד סק"ח, ולעיל שפ"ד סימן צ"א סק"ב, ט"ז סק"י, ש"ך סק"ח וסק"ט, ביאור הגר"א סקנה, פלתי סק"י, מ"ב סימן תס"א סק"ל, וסימן תמ"ז סק"ח, שפ"ד סק"ד וסק"ח-יט, רע"א סק"ט, יד יהודה קצר סק"מ, משב"ז סק"ז, וסימן ק"ח סק"א, חו"ד ביאורים סק"א וחידושים סק"ז, חז"ר יור"ד סימן כ"ב סק"ח, ש"ך סימן צ"ב סק"ג].

טו. צורת הפיתום לדעת החו"ד והיד יהודה כשההיתר שמן הוא מחזק את הבליעות שנכנסו בו ומסייע להם להתפשט בכל החתיכה כולה, ודעת החזו"ר הוא שצורת הפיתום הוא שההיתר השמן מפטם את האיסור הכחוש הנוגע בו ומסייע לו להבלע בהיתר ולהתפשט בכולו. ובשפ"ד [סק"ד] נראה שנוקט שיש לשתי הפעולות. ולדעת החו"ד ודעמיה לא רק אם האיסור בלוע ממש לא מועיל לו פיתום, אלא אפי' אם האיסור בעין בחוץ לא מועיל לו פיתום לענין שיוכל להמשיך אח"כ לעוד חתיכה אחרת. ובשפ"ד [סק"ד] כתב שאפילו אם נאמר שפעולת הפיתום לא נעשה אחרי שהאיסור נבלע בתוך ההיתר בשיעור כדי נטילה אלא בשעה שההיתר השמן נוגע באיסור מבחוץ מפטמו ונותן לו כח להתפשט יותר מכדנ"ט, מ"מ אינו נהיה החתיכה הכחושה מחמת כן למפוטמת מחמת עצמה ושמינה, אלא רק מחזקה להתפשט לתוך כל החתיכה השמינה הנוגעת בה, ולכן אין בה כח להמשיך גם להבלע ולאסור חתיכות אחרות. אבל בחזו"ר כתב שאפי' אם נאמר שגם אחרי שמחמת וע"י הפיתום נבלע האיסור הכחוש בחתיכה השמינה נחשבת כבר לבלוע ואין בכוחה לצאת, מ"מ כל זמן שהאיסור הכחוש נוגע עדיין בהיתר השמן ומחובר עמו, ומכאן ומחמת ההיתר השמן ממשיך האיסור הכחוש להתפשט בכל החתיכה השמינה, אין מניח ההיתר השמן לכחוש להבלע ולעצור במקומו, אלא ממשיכו להתפשט, וכל זה דלא כהמבואר בש"ך [סימן צ"ב סק"ג], שאפי' בזמן שהאיסור הכחוש נבלע בשמן ומכאן פיתומו מתפשט, גם באותה שעה אין בכוחו להתפשט רק באותה חתיכה, דהשמן מחזיקו וממשיכו לכל החתיכה, אבל ביחס לחתיכה אחרת כבר נחשב לאיסור כחוש הבלוע שאינו יוצא לאסור.

טז. הוציא בורקס חלבי רותח מהתנור, והניח אותו בטעות ע"ג חתיכת בשר.

1. מה דין הבורקס והבשר, כשהבשר היה קר, וכשהיה חם.
2. וכן אם חיממו בתנור כמה בורקס יחד, ואח"כ מצאו שחלק מהבורקס היו חלביים וחלק בשריים, מה דין הכל.
3. וכן בורקס חלבי רותח או עוגה שממולאת במקום אחד בחלבי שחתכו אותן בסכין בשרי שלא במקום המילוי, מה דין הסכין העוגה והבורקס.

4. אם חימומו אח"כ בתנור את העוגה או הבורקס שנחתכו בסכין הבשרי, מה דינם.

5. וכן כל עוגה שממולא בגבינה, מה דין העוגה עצמה במקומות שרחוק מהגבינה.

[ס"ז, חז"א יור"ד סימן כ"ב סק"ז, ט"ז סק"ד]

טז. גם דבר שנאפה ביחד עם הבצק אפי' שנאפה ביחד עם הבצק אבל רק ממולא בתוכו נחשב רק לבלוע, [כמבואר בחו"ד סימן ק"א ביאורים סק"ז, וכ"כ הפמ"ג בשו"ת מגידות סימן פ"ח] ובללוע אנו בקיאים לחלק בין כחוש לשמן וגבינה נחשב כחוש [כמבואר בסימן צ"ד ס"ח, וברע"א כאן סק"ד] וימילא כששתיהם רק ממולאים אינם אוסרים ואם אחד בעין בו אין אנו בקיאים לחלק ונחשב כשמן. וגם באותה חתיכה עצמה הבליעות לא עוברים ממקום למקום ללא רוטב, [כמבואר בחז"א יור"ד סימן כ"ב סק"ז] ומ"מ רק ביחס למה שצמוד אליו נחשב כחוש כי הוא בלוע אבל ביחס לבצק שבסביבו הוא בעין ולכן למרות שגם באותה חתיכה עצמה בלוע שהוא כחוש אינו מתפשט יותר מכדנ"ט, וביחס להמשך כבר נחשב לבלוע, אבל ביחס למה שסביבו הוא בעין ומתפשט ככל בעין עד ס', ולכן העוגה עצמה או הבורקס שממולא בגבינה או בשר, נאסר עד ס' מהמרחק שהגבינה בתוכה.

יז. עוגת גבינה שהבצק שלה עשוי מתערובת של חלב, שאפו אותה בתוך תבנית שאפו בה בשר.

1. מה דין העוגה ודין התבנית.
  2. וכן מי שהטביל פרוסת חלה בתוך ביצה, טיגן אותה במחבת, ונמצא שבביצה היה דם, מה דין המחבת, ודין פרוסת החלה.
  3. וכן בורקס ממולא בגבינה שאפו אותה בתבנית בשרית, מה דין התבנית והבורקס.
  4. האם יש חילוק בהנ"ל מאיזה מין בשר התבנית נהייתה בשרית.
  5. אם אפו בתבנית בורקס ממולא בירקות וחמאה, או פשטידה ממולאת בירקות מעורבים בשומן, ונודע שהירקות היו של שביעית, מה דין הבורקס או הפשטידה, ומה דין התבנית.
  6. האם יש חילוק אם השומן או החמאה רק נילוש בבצק, או מעורב עם הירקות עצמם.
- [ש"ך סק"ח, חז"א יור"ד סימן כ"ב סק"ז, בית מאיר סימן צ"ב, ט"ז סק"ד, גליון מהרש"א סקמ"ז].

יז. דבר שנבלל עמו ממש מוגדר כבעין [כמבואר בחז"א יור"ד סימן כ"ב סק"ז], ושונה מדבר שממולא שאינו נחשב אלא בלוע, אבל אם הניחו שמן על התבנית מאחר ויש רוטב גם הבליעות של התבנית הבשרית מתפשט בכל העוגה והפיצה, וגם הגבינה שבלוע בבצק שבתחתית העוגה והבצק נבלע בתבנית ונאסר, ולמרות שזה בלוע רק מגבינה וגבינה מוגדרת כחוש ובדבר בלוע אנו בקיאים לחלק בין כחוש ושמן, מאחר וע"י הרכיבות הבליעות נפלטת החוצה כשזה כבר בחוץ אמרינן שאין אנו בקיאים לחלק בין כחוש לשמן [ואפילו בגבינה כמבואר ברע"א בסימן צ"ד] והתבנית תיאסר לגמרי. אבל אם הבשר עצמו שמן הוא נפלט והגבינה לא נפלטת ותלוי במחלוקת הט"ז והש"ך בענין בב"ח שנפרדו האם אוסרים. ולדעת המג"א [סימן תנ"א סק"ז], וכן נראה במ"ב שם סק"א ובשע"צ סק"ל' שרק לענין בלוע בכלי היקל בזה וכ"כ בגליון מהרש"א כאן סקמ"ז] דבר שנילוש עמו ממש אינו נחשב כבלוע לענין פיטום ו בכוחו לפטם גם בבלוע, וממילא כשמעורב ממש ביחד גם כשהאיסור כחוש יפטמו אבל לדעת המק"ח גם ככה"ג שמוערב הכל מוגדר רק כבלוע ואין בכוחו לפטם שיבלע באחרים.

יח. שרפו את ההפרשת חלה בתוך תבנית בתנור, ואח"כ אפו חלות באותה תבנית.

1. מה דין החלות.
2. האם יש הבדל אם היה שמן בתבנית או היתה יבש.
3. וכן קוגל חלבי שהניחו אותו בטעות לחמם ע"ג קדרה בשרית, שהיתה מבחוץ רטובה, או יבישה, מה דינו, ודין הקדרה, והבשר שבתוכה.
4. ואם בהנ"ל הניחו את הקוגל החלבי על גבי נייר כסף או בתוך תבנית ח"פ.
5. וכן מי שהניח בשבת חלה לחממה ע"ג הקדרה של הטשולנט הבשרי, והקדרה היתה מבחוץ יבשה, או קצת רטובה, האם מותר לאכול אותה עם גבינה. ומה הדין אם היה הבדל של נייר כסף בין החלה לקדרה.
6. וכן מי שחמם קוגל בשרי יבש, או בשר ללא רוטב בתוך קדרה, והקוגל נגע במכסה, ומבחוץ ע"ג המכסה הניחו לחמם קוגל חלבי, מה דינם.

[ס"ח רמ"א, ש"ך סק"ג, שפ"ד שם, וסק"ד, רע"א סק"ג, אש"א אור"ח סימן קע"ג, חמודי דניאל תערובת ח"ב דין ל"ח, חז"א יור"ד סימן ח' סק"ב, רע"א לעיל סימן ס"ז סק"ג].

יח. בעין לדידן דינו כשמן וגם ביבש אוסר בנגיעה בכולו ובאפיה השניה מתבנית הבליעות נפלטת מכלי רק כד"ק, [כמבואר בשפ"ד סק"ג], אבל אם הניחו שמן בין החלות לתבנית, מבואר [בשפ"ד הנ"ל] שגם אם יש מעט רוטב ביניהם אין בכוחה להפליט מכלי ולהבליע במאכל יותר מכדנ"ט, אלא שמאחר ופליטת האיסור כבר מחוץ לכלי בשיעור ודרגת כדנ"ט, ורק מחמת קלישותה אין בכוחה להתפשט יותר מכדנ"ט, אם מה שהיה בלוע בכלי הוא דבר שמן מתפשט האיסור בכולו, וממילא לדידן שבבעין אין אנו בקיאים לחלק בין כחוש לשמן כל שהיה קצת שמן וכדו' על התבנית שמחמתו כבר נפלטו הבליעות בשיעור כדנ"ט ונחשבים לבעין, כבר אין אנו בקיאים, ואמרינן שדינו כשמן שמתפשט לאסור עד ס', אלא שמ"מ גם אם יהיה ס' כנגד העובי של התבנית, צריך גם נטילה. [כמבואר בשפ"ד סק"ז] אלא שבשפ"ד מבואר שזה מתפשט רק מדין פיטום וא"כ תלוי במחלוקת של פיטום.

אמנם אם שתייהם בתוך כלי וכן אם הניחו על ניר כסף על הקדרה הרי זה מכלי לכלי ומותר. כמבואר בש"ך סקכ"ב, אמנם עיין בפמ"ג [אש"א ריש סימן קע"ג] מבואר שכלי מלא עם רוטב גם הצד שבחוץ אוסר בכולו, וכעין זה מבואר בחמודי דניאל. מאידך בחזו"א [יור"ד סימן ח' סק"ב] דן שלדעת הסוברים שגם מאכל שמן הבלוע בכלי דינו שוה לכוש שאינו נפלט מהכלי לאסור מאכל המונח עליו אלא כד"ק, כל מה שמכלי למאכל ללא רוטב אוסר כד"ק, זה רק אם הניחו את שתייהם באותו צד, אבל אם אחד היה בצד הפנימי והשני בצד החיצון, אם האיסור שהיה בצד הפנימי היה ללא רוטב נבלע רק בשיעור כד"ק של הכלי, וממילא כשמניחים היתר בצד החיצון, אין אפשרות לבליעות שבועי הכד"ק של הכלי לעבור לצד השני ולאסור, ולא רק במכסה עבה אלא אפילו בכיסוי דק ממש, הדין כך. ויסוד הדברים מבואר גם ברע"א [לעיל סימן ס"ו סק"ג] שכשנבלע בכלי גם בכלי עצמו אינו עובר יותר מכד"ק דהרי"ז כב' כלים[מלבד ע"י בישול אח"כ עם רוטב] וכן שלעבור אח"כ למה שמחוץ לו כבר נחשב לב' כלים ואינו עובר.

יט. טיגנו לפסח בטעות שניצל בתוך מחבת של חמץ.

1. אם היה שמן או כל רטיבות במחבת, מה דין השניצל. ומה דינו אם טיגנוהו במחבת טפלון שהיתה יבשה לגמרי.
  2. אם עירב את השניצל אח"כ יחד עם שניצלים אחרים רותחים, מה דין הכל.
  3. וכן אם טיגנו בפסח כמה שניצלים אחד ע"ג השני, ותחבו בטעות מזלג של חמץ רטוב, או יבש, בשניצל העליון, מה דינו, ודין שאר השניצלים.
  4. וכן אם טיגנו בפסח כמה שניצלים וניגבו את העליון עם נייר סופג שיש בו תערובת עמילן, מה דין העליון ומה דין אלו שתחתיו.
  5. האם יש הבדל בהנ"ל, כשהניח על העליון נייר סופג, בין שניצלים וכדו' מבשר, לבין לביבות ירקות או תפוז.
  6. מה הדין אם טיגנו בפסח במחבת טפלון של חמץ חביתיות דקות מאוד אחד ע"ג השניה.
- [נרמא ס"ז, נקודה"כ, ט"ז סק"י, וסק"ג, ש"ך סק"י וסק"ח, שפ"ד סק"ד וסק"ח, וסק"ג, וסק"ח, חר"ד ביאורים סק"א וחיידשים סק"ט, חזו"א יור"ד כ"ב סק"ח, וסימן ח' סק"ב, רע"א סק"ז, מ"ב סימן תס"א סק"ט, אש"א סימן תס"ז סק"ב, שעה"צ שם סק"מ"ד, משב"ז סימן צ"ב סק"ג]

יט. בלוע בכלי אינו נפלט ומתפשט רק כד"ק, [כמבואר בש"ך סקכ"ג] וכשיש רטיבות מתפשט בכולו, [כמבואר בשפ"ד סקכ"ג], אבל רק בלוע בתוכו גם לשמן אין כח לפטם איסור כחוש שאינו בעין אלא רק בלוע במאכל [כמבואר בנקודה"כ, ובשפ"ד סק"ד].

אמנם אם בשעה שאחד נאסר כולם מונחים אחד ע"ג השני לדעת החזו"א כשנוגעים זה בזה, כל שעדיין לא נח מהתפשטותו, מכח הפיטום יכול להתפשט גם מחתיכה לחתיכה אחרת, דביחס לפיטום עדיין אינו נחשב לבלוע, אבל לדעת החו"ד והשפ"ד [סק"ד וסק"ח] גם אם נוגעים זה בזה לא מהני פיטום רק להתפשט באותה חתיכה עצמה, אבל אין בכוחה עי"ז להתפשט לחתיכות אחרות אפילו שנוגעות בה.

וכן אם הניח על השניצל העליון נייר סופג לנגב את שומנו, ויש בנייר חשש תערובת עמילן של חמץ, שאינו בלוע אלא הוא בעין בתערובת, אפי' שהוא כחוש גמור, מאחר ואינו בלוע אלא בעין, לדעת הט"ז [סק"י] והביאור הגר"א [סקנ"ה], שלא אמרינן פיטום, וחמץ הוא כחוש גמור, שבמקום הפסד גם באיסור דאורייתא מקילין שאינו אוסר אלא כדנ"ט [כמבואר בשפ"ד סק"ח, וברע"א סקכ"ז], רק השניצל העליון שנגע בעמילן החמץ נאסר כדנ"ט. אבל לדעת הש"ך [סק"ח] וכן פסק במ"ב [סימן תס"א סק"ט] שבצלי יבש אמרינן פיטום, השניצל העליון שהוא ההיתר מפטם את החמץ ומפשיטו לדעת החזו"א בכל השניצלים לאסור כולם, ולדעת החו"ד בשניצ שסמוך אליו.

ואפי' אם הניח את הניר סופג ע"ג לביבות מטוגנות וכדו', שודאי שאינם שמנים, מ"מ מאחר והחמץ הוא איסור דאורייתא, אפי' אם ההיתר שאצלו יש בו רק סרך שמנונית, אמרינן שאין אנו בקיאים, ומחשיבים אותו לשמן ביחס שיפטם את החמץ לפשטו בכולו [כמבואר באש"א סימן תס"ז סק"ב, ובשעה"צ שם סק"מ"ד בשם הגר"ז].

ומבואר בחזו"א [יור"ד ח' סק"ב] שכשאוסר כד"ק או כדנ"ט זה רק אם כל הכדנ"ט הוא מגוש אחד, אבל אם הוא מב' חתיכות ביחס לשניה אפילו שהיא בתוך השיעור כדנ"ט מ"מ כבר נחשב לבלוע בראשונה ולכן השניה לא תיאסר. אבל במשב"ז [סימן צ"ב סק"ז] סובר שגם החתיכה השניה נאסרת בכה"ג ועיין במשמ"ש שם שהביא הרבה שחולקים ע"ז.

כ. מי שיש לו כירת גז אחת ומשתמש בה לחלבי, ולבשרי, ולפעמים גולש מהם על גבי הכירה.

1. נפלה חתיכת בשר רותח ע"ג כירת הגז כשהיתה נקיה, מה דינה. ומה הדין אם היתה מלוכלכת.
2. וכן מי שיש לו רק כיור אחד, הוציא חתיכת תפוז רותחת מהקדרה ונפלה לתוך הכיור שהיה בה שיירי מאכלים חלביים ובשריים, או שהיתה נקיה אבל ברור שיש בה בליעות של בשר וחלב, חזר והחזירה לקדרה ללא הדחה, או אחרי הדחה בלבד.
3. וכן מי שטיגן בפסח חביתה או לביבות וכדו', והוציאם מהמחבת רותחים והניחם על נייר סופג, שיש בו חשש תערובת עמילן, מה דינם.
4. וכן מי שטיגן בטעות שניצל בשרי במחבת חלבית, והניחו כשהוא רותח בתוך צלחת חרסינה יקרה, מה דין הצלחת.
5. האם יש הבדל בהנ"ל אם טיגנו את השניצל בחמאה, בגבינה או חלב.
6. אם המחבת שטיגנו בה לא היתה בת יומה, וטיגנו את השניצל עם מעט חמאה שודאי יש ס' כנגדה, או שטיגנו אותו עם מעט גבינה שודאי יש ס' כנגדה, מה דין הצלחת שהונח בתוכה.

[ט"ז סק"ג, סק"ט וסק"י, נקודה"כ, ש"ך סק"י, וסק"ט, וסק"א-כ"ב, שפ"ד שם, חר"ד סק"ט, רמ"א ס"ט, רע"א סק"ג, משב"ז סימן צ"ב סק"ד, מ"ב סימן תנ"א סק"ל, ס"ה, ט"ז סק"א, משב"ז סק"א, ש"ך סק"ט, שפ"ד שם].

כ. לדעת הש"ך עילאה שאדמיקר ליה בלע כד"ק זה רק לגבי בעין אבל אין בכוחו באותו זמן להפליט מבלוע, ובשפ"ד כתב שזה רק לענין להפליט ממאכל אבל להפליט מכלי אמרינן אדמיקר ליה בלע, וכן מבואר במ"ב [סימן תנ"א סקל"ו]. ואחרי שמה שנפל נאסר כד"ק אם חזר והחזירו בקדרה הדבר תלוי במש"כ המחבר והרמ"א בסימן צ"א ובמה שחילקו הש"ך שם והמג"א האם דבר שנאסר כד"ק ולא קילפו או ללא הדחה ונתערב חוזר לאסור, אמנם בחלק מהאופנים הנ"ל גם כאשר נפלט כד"ק אבל אם החמץ נחשב כבלוע לא יאסור אחרים כי בבלוע לא אמרינן פיטום.

וכן בב"ח כאשר נבלעו בתוך כלי, ובבלוע מחלקים בין כחוש ושמן וגבינה נחשבת לכחוש, גם בבשר שמן תלוי במחלוקת הט"ז והש"ך לענין בשר וחלב שנפרדו זה מזה האם אוסרים. ובשפ"ד [סק"א] כתב שבמקום שאין הפסד צריך להחמיר שבעילאה אדמיקר מפליט גם מבלוע, אבל בהפסד כגון שא"א להגעיל להגר"א [סק"מ] ודעימי' שסוברים כהט"ז [סק"ג] שבשר וחלב שנפרדו זה מזה אינם יכולים לאסור, הצלחת מותרת.

ואם המחבת לא היה ב", והיה ס' כנגדו, אבל טיגנו אותה עם מעט חמאה אם ננקוט שחמאה זה שמן, אפילו שבין שמן ובין כחוש שנבלע ללא רוטב בין אם יש ס' בין אם אין ס', צריך גם להסיר כדי נטילה [כמבואר בשו"ע ס"ח, ט"ז סק"א, משב"ז שם, שפ"ד סקט"ז, דלא כהמהרש"ל שהביא הש"ך שם] מ"מ חלוק איסור שמן מאיסור כחוש [כמבואר במושב"ז שם] דבאיסור שמן מעיקר הדין מפעפע בכולו וכשיש ס' מותר, ומה שכשיש ס' צריך גם כדי נטילה זה רק חומרא, משא"כ באיסור כחוש שהנטילה היא מדינא ולעיוכבא, ולכן אם הכניסו את השניצל שטוגן בחמאה בעודו רותח לתוך כלי שא"א להגעילו והיה בשניצל ס' כנגד המעט חמאה שטוגן בו לכו"ע הצלחת תהיה מותרת, דבמקום שהנטילה אינו אלא חומרא בדיעבד אינו אוסר, [כמבואר במושב"ז סימן צ"א סק"ז] אבל אם טיגנו אותו עם מעט גבינה שנחשב לכחוש, אפילו שיש ס' כנגד הגבינה הנטילה הוא מעיקר הדין, ולכן אם נימא שגם עילאה רותח בכוחו אדמיקר להפליט בשיעור כדי נטילה, הצלחת תיאסר. אמנם לדעת החו"ד [סקט"ז] כל הדין שאין בלוע יוצא ללא רוטב נאמר רק ממאכל למאכל, אבל ממאכל לכלי בלוע יוצא אפילו ללא רוטב, ודלא כהט"ז סקט"ז-י"ז שמוכח בדבריו שגם לכלי בליעות לא יוצאים ללא רוטב, וכ"כ להלכה בחכמ"א כלל נ"ז ס"ז, מאידך בחו"ד בתשובה שבסוף סימן צ"ז כתב להיפך שאפילו בלוע שמן שבתוך מאכל אינו יוצא ממאכל לכלי ללא רוטב [ועיין בדרכ"ת סקמ"ג מה שהביא בזה].

כא. מחבת חלבית יבשה שטיגנו בה שניצל בשרי.

- מה דינה.
  - מה הדין אם המחבת היתה קצת רטובה, וכן אם טיגנו את השניצל בשמן מועט.
  - האם יש הבדל בין אם המחבת היתה חלבית בגלל שטיגנו בה בחמאה, לבין טיגנו בה רק מאכל עם גבינה.
  - וכן מחבת שטיגנו בה מאכלים עם שמן של שביעית, או עם שמן זית של ערלה, ואח"כ טיגנו בה שניצל, מה דין השניצל
  - האם יש הבדל אם טיגנו במחבת שניצל או חתיכת בשר שמן.
- [רמ"א ס"ז, ט"ז סק"ז, וסקט"ז, ש"ך סק"ח, וסקכ"ב, וסקכ"ג, שפ"ד שם, וסק"ח, פ"ת סק"ג, ביאור הגר"א סקנ"ה, חכמ"א נ"ז ג', פלתי סק"ז, מושב"ז סק"ז, וסימן ק"ח סק"א, מג"א סימן תנ"א סקל"ז, מ"ב תס"א סקל"ז].

כא. בליעות של כחוש שבתוך כלי יוצא בלא רוטב, ואוסר כד"ק, ובבלוע שמן, נסתפק בש"ך [סקכ"ג] האם אוסר בכולו, או רק כד"ק, אבל בשפ"ד והחכמ"א [נ"ז ג'] כתבו שאוסר רק כד"ק. וברע"א [תליתאה נ"ג] נשאר בצ"ע בזה, ובחזו"א [סימן ח' סק"ב] נראה שנוטה להחמיר בזה. אבל אם יש רטיבות קצת אוסר בכולו אבל בשפ"ד כתב שהטעם שאוסר בכולו הוא מדין פיטום וא"כ להחולקים על דין פיטום גם ברטיבות קצת אוסר רק כדנ"ט וצ"ע, וכן אם הבליעות יהיו רק מאיסור דרבנן כחוש שבפמ"ד נסתפק שאפשר שלא אמרינן פיטום וצ"ע.

כב. הכשירו כמות של בשר עוף, בקר, שומן, ונמצא שחתיכה אחת מהם טריפה.

- מה דינה של החתיכה שנמלחה עמה ממש, ושל שאר החתיכות שרק נגעו באותה חתיכה.
- האם יש חילוק בין נגעו כל החתיכות בטרפה עצמה לבין נגעו רק אחת בשניה בשעת המליחה.
- אם נמלחו כמה חתיכות יחד, ובצירוף כל החתיכות יחד יש ס' כנגד החתיכה האסורה, מה הדין.
- האם שונה הדין בין כאשר רק בצירוף רוב החתיכות ביחד יש כבר ס' כנגד החתיכת איסור, לבין כשאפילו בצירוף מיעוט החתיכות יש ס' כנגד האיסור.
- האם יש חילוק בין אם גם חתיכות הבשר המותרות היו מלוחות, לבין אם רק חתיכת הבשר הטרפה היתה מלוחה.
- האם יש הבדל בין אם הטרפה היתה מדאורייתא או מדרבנן, וכן אם היתה ודאי טריפה או רק ספק טריפה.
- וכן האם יש חילוק בין אם ברור לו שהאיסור נמלח עמו ונגעו בהם או שרק מסתפק האם נמלחו ביחד.

[ס"ט, ש"ך סקל"ז, שפ"ד שם, מושב"ז סימן ק"ז סק"ב, ש"ך סימן צ"ב סקט"ז, חו"ד שם סק"ב, דגול מרובה שם, חו"ד ביאורים סקט"ז, וסק"ז, שפ"ד סקל"ד, ומשב"ז סק"א] **כב.** במליחה לדעת המחבר [ס"ט] איסור כחוש אוסר רק כד"ק בין באיסור דאורייתא ובין באיסור דרבנן, שמן קצת צריך כדנ"ט, שמן ממש אוסר עד ס'. ולדעת הרמ"א [שם] שניהם אוסרים עד ס', ורק כחוש ממש שאין בו סרך שמנונית אוסר רק כד"ק.

ולדעת המחבר גם שמן שאוסר עד ס', ואם יש ס' הכל מותר, זה רק אם באותה חתיכה עצמה שנמלחה עם האיסור יש ס' כנגד האיסור, אבל כמה חתיכות שנמלחו ביחד עם איסור, ואין בכל חתיכה בפני עצמה ס' כנגד האיסור, אפי' שבצירוף כל החתיכות כולם יש ס' כנגד האיסור, לא מצרפים את כל החתיכות ביחד לס', דבמליחה אינו מתפשט בשוה לכל החתיכות, ואפשר שבחתיכה אחת נבלע יותר ובה אין ס' כנגד האיסור, וכל החתיכות אסורות.

ומאחר שכל הטעם שגם אם בכל החתיכות יש ס' כנגד האיסור הכל אסור, זה רק מפני שחיישין שלא נתפשט בשוה בכולם אלא נבלע בחתיכה אחת יותר מבשניה, לכן באופן שהבשר האסור נמלח ביחד עם עוד כמה חתיכות, ואם נצרך ב' חתיכות ביחד כבר יהיה בהם ס' כנגד האיסור, מאחר וכל החשש הוא רק שמא נבלע בחתיכה אחת יותר מבשניה, וכנגד כל חתיכה בעצמה יש רוב כל חתיכה בטלה ממה נפשך ברוב החתיכות שלא נאסרו [כמבואר בש"ך סק"ל, ובשפ"ד שם].

אבל אם בצירוף של רוב חתיכות אין ס' כנגד האיסור, ורק בצירוף כולם יש ס', מאחר ואפילו אם נגע ברוב החתיכות ונתפשט בהם נאסרו, ורק על הצד שנתפשט בכולם בשוה נתבטל בס', אין כאן מה שיבטלם ברוב, ובכ"ה ג' לדעת המחבר הכל אסור. אמנם כל זה רק אם הבשר הטריפה הוא היה מלוח אבל שאר החתיכות שהיו עמה לא נמלחו עמה, אבל אם הכשירו ביחד עם הטריפה גם את הבשר הכשר וכל החתיכות היו מלוחים, לדין דאמרינן חנ"ג בשאר איסורים, אחרי שכל חתיכה של היתר בפני עצמה שנבלע בה מהאיסור נעשתה חנ"ג, מאחר והיא מלוחה, בכחה מצד עצמה גם לחזור ולאסור כל חתיכה הנוגעת בה, ולכן אפי' אם יהיה בכל החתיכות ביחד ס' כנגד החתיכה האסורה, ורק בכל חתיכה בפני עצמה אין ס' כנגדה, הכל נאסר, אמנם זה רק שלא במקום הפסד, אבל במקום הפסד, קי"ל שבמליחה לא אמרינן חנ"ג [כמבואר במשב"ז סימן ק"ו סק"ב, ש"ך סימן צ"ב סק"ט, חו"ד שם סק"ב, דלא כהדגול מרובה שם שסובר שהרמ"א סובר שאמרינן חנ"ג], ולכן אפי' שהחתיכות המתורות היו מלוחות, כל שבצירוף מיעוטם יש ס' כנגד החתיכה האסורה הכל מותר.

זה רק לדעת הש"ך שסובר שלעולם אין בכח חתיכת איסור לאסור אפי' בזה אחר זה כמה חתיכות כשבצירוף כולם יש יותר מס' כנגדה, ולכן אפי' שבמליחה אינו מתפשט בשוה, מ"מ אם בצירוף הכל יש ס', יותר מזה אינו יכול להטעים, אבל לדעת החו"ד [ביאורים סק"ט] גם ללא חנ"ג בכח האיסור עצמו להטעים בכמה פעמים יותר מס', ולכן גם במליחה בכח החתיכה להטעים לכמה חתיכות אם הן נוגעות באיסור עצמו, אפי' אם בצירוף כולם יהיה ס' כנגדה, והכל יאסר. [ועיין חזו"א יור"ד סימן ל"ג]

אמנם כל זה לדעת הנקודה"כ, משב"ז [סק"ב] חו"ד [ביאורים סק"ט] רע"א [סק"ט], שביארו את טעמו של המחבר שסובר שכל החתיכות אסורות מפני שבמליחה אינו מתפשט בכל החתיכות בשוה, אבל בדגול מרובה [סימן צ"ב על ש"ך סק"ג] ביאר שטעמו של המחבר שאוסר כולם דמספקא ליה האם במליחה האיסור מפעפע בכולם גם ללא רוטב או אינו מפעפע, ומחומר אוסר את כולם.

כל זה לדעת המחבר, אבל לדעת הרמ"א דין מליחה שוה לבישול שמתפשט בכל החתיכות בשוה, ולכן אם כשנמלחו נגעה הטריפה בכל החתיכות, או שכל החתיכות נגעו אחת בשניה, ובצירוף כולם יש ס' כנגדה הכל מותר. [כמבואר בט"ז סק"ה, ובש"ך סק"ל] אלא שמ"מ כל חתיכה שהיא עצמה נגעה בבשר האסור צריכה גם קליפה מדינא.

ולדעת הראב"ה גם שמן גמור במליחה אוסר רק כד"ק, ומבואר בשפ"ד [סק"ד, ומשב"ז סק"א] שכן דעת הרמ"א להלכה מעיקר הדין שאוסר רק כד"ק, אלא שבשמן החמירו אפי' בהפס"מ שאוסר עד ס', ומחמת אין אנו בקיאים החמירו גם בכחוש, ומ"מ לא רק באיסור דאורייתא אוסרים ואפי' בהפס"מ עד ס', אלא אפי' איסור דרבנן שמן שנמלח עם היתר כגון שמלחו שומן של בשר ונודע שהיתה טריפה מדרבנן, אוסר עד ס' אפי' בהפס"מ, ולא נחשב דעת הסוברים שכל מליחה אוסר רק כד"ק לספק דרבנן [כמבואר בשפ"ד סק"ח].

אלא שמ"מ במקום שזה רק ספק איסור, כגון שנמלח עם בשר שהוא ספק טריפה, ואפי' אם מלחו עם שומן ממש של בהמה שהיתה ספק טריפה, מאחר והעיקר להלכה כדעת הראב"ה שאוסר רק כד"ק, אפי' שאין ס' כנגדה מותר. וכן אם זה רק ספק אם נמלחו יחד או לא, הביא בחו"ד [סימן ס"ט חידושים סק"ט] מהפליתי שמצריפים דעת הראב"ה שאוסר רק כד"ק לס"ס יאסר רק כד"ק, אבל כאן [ביאורים סק"ט] כתב שבמקום שהספק הוא האם נמלח עם איסור תורה, אין מצריפים דעת הראב"ה לס"ס, להחיות. [ועיין פ"ת סק"ד]

כג. הוציאו מהמקפיד כמה דגים קפואים דבוקים אחד בשני, ומלחו אותם יחד, ונמצא אחד"כ שאחד מהם היה דג טמא.

- מה דין כל הדגים.
  - האם יש חילוק כאשר אחד מהדגים היה דבוק ממש בדג הטמא, ואחרים רק נגעו בדג הטמא או בדג שהיה דבוק בדג הטמא.
  - וכן אם מלחו כמה דגים ביחד, ופתחו אחד"כ אחד מהם ומצאו בתוכו דג טמא, מה דין הדג עצמו והדגים שנמלחו עמו.
  - אם בשאר הדגים יש ס' רק כנגד הדג הטמא, ולא כנגדו בצירוף הדג שנגע בו או בלע אותו, מה דין כל הדגים, ומה דין הדג הטהור הדבוק לטמא או שבלע את הטמא.
  - בכל הנ"ל, האם יש חילוק בין אם כל שאר הדגים הטהורים נגעו בשעת המליחה בדג הטמא בעצמו, או שנמלחו בערימה, ונגעו רק כל אחד בשני אבל לא נגעו בדג הטמא בעצמו.
- [ס"ט, שפ"ד סק"ח, רע"א סק"ב, חו"ד צ"ב ביאורים סק"ב, וסק"ח, חזו"א יור"ד כ"ב סק"ח].

כג. לדעת המחבר [ס"ט] כחוש אוסר רק כד"ק, אבל לדעת הרמ"א גם בכחוש אוסר עד ס', ואם זה דבוק ממש צריך ס' גם כנגד הדג הטהור שדבוק עמו, ונמלח עמו, וגם כשיש ס' הדג הטהור נשאר באיסורו.

אמנם זה רק שלא במקום הפס"מ, אבל במקום הפס"מ מבואר בשפ"ד [סק"ח] שבמליחה כל שיש ס' כנגד האיסור בעצמו, הכל מותר, ואפילו חתיכת היתר הדבוקה באיסור עצמו מותרת, אבל ברע"א נשאר בצ"ע לענין החתיכה עצמה אם נשארה אסורה, או שגם היא מותרת, ובהו"ד כתב שאפשר שגם החתיכה עצמה תהיה מותרת.

אלא שמאחר ובבלוע אנו בקיאים לחלק בין כחוש לשמן, לכן מבואר בשפ"ד [סק"ח] שכל הדין של הרמ"א שכל החתיכות מצטרפות ביחד לס' להחיות, זה רק אם כולם בעצמם נגעו בדג הטמא, אלא שחתיכת דג אחת היתה ממש דבוקה בדג הטמא, והשאר רק נגעו ונמלחו עם החתיכה עצמה אבל לא היו דבוקות בה, אבל אם כל הדגים האחרים לא נגעו בדג הטמא בעצמו אלא נגעו זה בזה, אחרי שהפליטה מהדג הטמא מתפשט מדג אחד לשני, ביחס לדג השני שנגע בו כבר נחשב הטמא רק

לבלוע, ומאחר שבבלוע אנו בקיאים לחלק בין כחוש לשמן וכחוש הרי אינו יוצא בלא רוטב, נמצא שבכח"ג שרק דג אחד נגע בו והוא נגע באחרים, א"א לצרף את שאר הדגים לס' להתיר, כי כשהבלוע הוא כחוש הבליעה אינה עוברת אליהם כלל, ולכן רק אם כולם נגעו ונמלחו עמה בעצמה, מאחר והדג האסור הוא בעין אמרינן שאין אנו בקיאים לחלק בין כחוש לשמן. אבל בחור"ד [ביאורים סק"ז] ובחזו"א [יור"ד כ"ב סק"ז] מבואר שכל שנוגעים זה בזה והחתיכה הראשונה היא חתיכת האיסור, אפי' שהיא כחוש, כל שהיא עדיין בעין ונוגעת באחת מהם, ובבת אחת נפלט ממנה ועובר לחתיכות אחרות, נחשב ביחס לכולם כבעין ולא כבלוע. ולכן מש"כ הרמ"א שהכל מצטרף לס', זה אפי' באופן שכל הדגים נמלחו אחד ע"ג השני, ולא רק כשכולם נמלחו ביחד בנגיעה עם הדג האסור.

כד. הכשירו כמה חתיכות בשר בקר ושומן ביחד, ונתברר שהשומן היה מבהמה טריפה.

1. אם כל החתיכות נגעו בשעת המליחה אחת בשניה, ורק בצירוף כולן יש ס' כנגד הטריפה, מה דין כל החתיכות, ומה דין החתיכה שנגעה באיסור בעצמו.
2. אם בשתי החתיכות הראשונות שנגעו בחתיכת הטריפה כבר היה ס' כנגד האיסור, מה דין שאר החתיכות שנגעו בהן.
3. האם יש הבדל בזה אם כל החתיכות היו מלוחות או שרק חלק מהן היו מלוחות.
4. מה הדין אם לא ידוע באיזו חתיכה נגע האיסור עצמו.

[נס"ט מחבר, רמ"א, נקוד"כ בס"ח, ש"ך סק"ל, וסק"ל, שפ"ד שם, דגול מרבבה על הש"ך סימן צ"ב סק"ז, ועל הש"ך סק"ג]

כד. לדעת המחבר במליחה כשהאיסור הוא שמן אין כל החתיכות מצטרפין לס' לבטלה. ולדעת הנקודה"כ הרע"א והפמ"ג, הטעם שאין הכל מצטרף לס' הוא מפני שאינו מתפשט בשוה, אבל בדגול מרבבה [על הש"ך בסימן צ"ב סק"ג] ביאר טעמו של המחבר דמספקא ל' האם במליחה מפעפע מחתיכה לחתיכה.

ויש לדון להנקה"כ שטעמו של המחבר הוא מפני שאינו מתפשט בשוה, האם שייך לומר שבחתיכה הקרובה יותר מתפשט פחות מאשר זו שאחריה, או שכל החשש שאינו מתפשט בשוה הוא רק שבחתיכה שיותר קרובה לאיסור נשאר יותר טעם מאשר באחרות, אבל ודאי שלא להיפך, והנפק"מ הוא באופן שבב' חתיכות הראשונות יש ס' כנגדה, האם גם בזה שייך לומר שבהם לא נתפשט עד ס', ובחתיכה השלישית הנוגעת בהם נבלע יותר מאשר בהם, או שבכח"ג החתיכה השלישית מותרת ממ"ז, אבל לדעת הדגול מרבבה ודאי שהאחרונה מותרת ממ"ז.

אבל לדעת הרמ"א קי"ל ששמן מפעפע מחתיכה לחתיכה והכל מצטרף לס' והכל מותר, ומ"מ לדעת הרמ"א אם רק החתיכה הראשונה הסמוכה ונוגעת באיסור היתה מלוחה, אבל שאר חתיכות ההיתר שנגעו באותה חתיכה אינם מלוחות, מבואר בשפ"ד [סק"ל] שאחרי שנבלע השמן בחתיכה הראשונה, מאחר והיא אינה מלוחה, אין בכוחה להפליט את האיסור שבתוכה לחתיכות אחרות, ואינם מצטרפין לס', אבל ברע"א כתב שמאחר ונוגעות אחת בחברתה נחשב הכל לחתיכה אחת גדולה, והרי זה ככל איסור מלוח והיתר תפל שהכל מצטרף לס'.

ומ"מ בין לדעת המחבר, בין לדעת הרמ"א, בין כשיש ס' ובין כשאין ס', אותה חתיכה שנגעה באיסור עצמו צריכה קליפה, ואם החתיכה היתה דבוקה באיסור, גם החתיכה שנגעה באותה חתיכה צריכה קליפה [כ"כ בשפ"ד סק"ז].

וכשאין ידוע איזו חתיכה נגעה באיסור עצמו ויש ס', או לדעת המחבר כשאין שמן ממש החתיכה בטילה ברוב, אמנם זה רק כשודאי שבשעת המליחה לא הפכו כמה פעמים את הכל, כך שודאי שהאיסור עצמו לא נגעה ברוב החתיכות, אבל אם יש צד שהאיסור נגעה ברוב החתיכות אסור, ואין כאן ביטול ברוב [כמבואר בש"ך סק"ל]. אבל בביאור הגר"א [סק"ז] נראה שכאשר אינו ידוע כמה נגע והוא שמן מותר גם ללא ביטול ברוב, מפני שבכח"ג אפשר לסמוך שהרבה חולקים שאפילו כד"ק אינו צריך.

כה. הכשירו בשר, ומצאו אח"כ בחתיכה קטנה מתוכו שיש בה במקום מסוים דם צרור.

1. מה דין אותה חתיכה בעצמה, כשיש בה ס' כנגד הצרור דם. ומה הדין כשאין בה.
2. אם מלחו כמה חתיכות בשר קטנות יחד, ובצירוף כולן אין ס' כנגד אותו דם צרור, מה דין שאר החתיכות.
3. אם בצירוף כל החתיכות יש ס' רק כנגד הדם, אבל לא כנגד חתיכת הבשר שבה היה הדם צרור, מה דינם ודין החתיכה עצמה שבה הדם.
4. מה הדין בזה כשצריך את הבשר לצורך שמחה, או במי שדחוק מאוד.

[רמ"א ס"ט, ש"ך סק"ל, שפ"ד שם, משיב"ז סק"ז, ש"ך סק"ז, שפ"ד שם, חזו"א יור"ד כ"ב סק"ז ד"ה בלוע, דגול מרבבה על הש"ך סק"ל, רע"א לעיל סימן ע'. חר"ד ביאורים סק"ב].

כה. בש"ך [סקט"ז] מבואר שדם נחשב לאיסור שלא שייך בו שמנונית, שרק מצד המנהג צריך ס' כנגדו כמבואר בש"ך, ובמקום הפסד קצת לכו"ע סגי בקליפה, כמבואר בשפ"ד שם.

ולדעת המשב"ז [סקט"ז] גם דם של עצמו נחשב כבלוע בו, שמחלקין בין כחוש לשמן, אבל לדעת החזו"א כל דבר שבגופו אינו נחשב לבלוע, ולכן אפי' אם נחשב דם לכחוש, לדעת הרמ"א אסור גם חתיכות אחרות שנמלחו עמו עד ס', וממילא גם מצטרפים שאר החתיכות לקולא להתיר את אותה החתיכה עצמה.

אמנם אם לא אמרינן פיתום, לא יאסור דם במליחה דכחוש הוא [וכן מבואר ברע"א לעיל סימן ע']. אבל בשפ"ד [סק"ל, וסקט"ז] מבואר שכל מש"כ הש"ך שדם נחשב לכחוש ממש שאין בו סרך שמנונית, זה רק בדם שלא ע"י מליחה שאינו מעורב עם ציר, אבל דם שע"י מליחה מאחר ומעורב בעצמו עם ציר נחשב מצד עצמו לשמן, גם ללא פיתום. [וכעין זה כתב החו"ד ביאורים סק"כ].

כו. מלחו כמה דגים ביחד, ובמשך המליחה ראו שאחד מהם הוא דג טמא, ואין ס' כנגדו.

1. אם הספיקו למלוח רק את הדג הטמא, מה דין כל הדגים.

2. ומה הדין אם הספיקו למלוח רק את הדגים הטהורים.
  3. האם יש הבדל אם נגעו הדגים ממש אחד בשני או שרק הציר הנוטף מהם נגע.
  4. האם יש הבדל בזה אם הכינו את הדגים לצורך שמחה וכדו'.
  5. האם יש חילוק בזה אם בשעת המליחה הדג הטמא היה מונח מעל הטהור או תחתיו.
- [ס"ז, שפ"ד סקל"ט, ש"ך סימן ע' סק"ב, רע"א שם, שפ"ד סק"מ, רע"א סקכ"ח, שפ"ד סימן צ"א סק"ב].

כו. מליחה אוסרת רק אם האיסור הוא המלוח, אבל אם האיסור תפל אפי' שההיתר מלוח, אינו צריך אלא הדחה כמבואר בשו"ע [ס"ז], אבל לדעת הרמ"א שלא במקום הפסד, כל שנוגעים ממש זה בזה גם אם הטהור מלוח והטמא תפל, ע"י נגיעתו הטהור נחשב ג"כ למלוח, אבל אם הציר של אחד נוגע בשני לכו"ע אם הטהור מלוח והטמא תפל אינו אוסר, ולדעת השפ"ד [סקל"ט] ובש"ך [סימן ע' סק"ב] רק בהפס"מ מקילין אבל ברע"א שם חולק שלדעת הרמ"א גם בהפסד קצת אפשר להתיר בנוגעים זה בזה.

ולדעת המחבר אין חילוק מי העליון ואוסר רק כד"ק, אבל לדעת הרמ"א מאחר וגם בכחוש נאסר כולו, ולדעת הרמ"א לא אמרינן תתאה גבר במליחה, בשניהם יאסר כולו.

אלא שלדעת המחבר שגם במליחה אמרינן תתאה גבר, במקום שהדג הטמא הוא תתאה ומלוח, אוסר את הדג הטהור שנגע בו כדי קליפה מעיקר הדין, אבל אם הדג הטמא המלוח הוא עילאה, אפי' שאוסר ג"כ כד"ק ככל עילאה גבר שאוסר כד"ק, מ"מ איסורו אינו מעיקר הדין אלא מחמת חומרא, ככל עילאה גבר. [כמבואר בשפ"ד סימן צ"א סק"ב, אבל כאן בשפ"ד סק"מ, ובהגהות רע"א עליו נראה שסובר שלדעת המחבר בכחוש אין כל חילוק בין עילאה לתתאה, וצ"ע].

כז. הכשירו עופות לפסח, ונשפך בטעות קצת קמח ונתערב במלח המליחה, ואין ס' כנגדו.

1. מה דין העוף שעליו נשפך.
  2. מה דין העוף שנמלח בצמוד לעוף הנ"ל.
  3. והאם שונה הדין בזה אם הכשירו בשר בקר או שומן לפסח.
  4. מה הדין אם מלחו כמה חצילים יחד, ונודע אח"כ שאחד מהם היה של שביעית אחרי הביעור.
  5. וכן אם הכשירו יחד כמה חתיכות שומן ונודע אח"כ שאחת מהן היתה טריפה מדרבנן, מה דין כולם.
- [ס"ט רמ"א, ש"ך סקל"ז, שפ"ד סקל"ח, רע"א סקכ"ז].

כו. לדעת הרמ"א בכחוש ממש מדינא אוסר רק כד"ק, ומצד המנהג באיסור דאורייתא אוסר עד ס' [כמבואר בש"ך סקל"ז], ובאיסור דרבנן אוסר רק כדי קליפה, וכל הנפק"מ הוא רק שלא במקום הפסד כלל, דבהפסד קצת גם באיסור דאורייתא בקליפה סגי, ומ"מ בזה אפי' שמצד המנהג צריך ס', רק אותה חתיכה נאסרת ולא החתיכה הנוגעת בה. אלא שבחמץ משום חומרו לכו"ע אמרינן פיתום, וממילא יאסור הקמח עד ס' אפי' במקום הפסד [כמבואר בשפ"ד סקל"ח], ואפי' שבשר בהמה אינו שמן אלא רק יש בו סרך שמונונית, ג"כ אמרינן בזה פיתום [כמבואר ברע"א סקכ"ז].